

Jerzy Łaciak

**Aktywność turystyczna
mieszkańców Polski
w wyjazdach turystycznych
w 2012 roku**

Warszawa 2013

Praca uzupełniająca przygotowana w ramach PROGRAMU BADAŃ STATYSTYCZNYCH
STATYSTYKI PUBLICZNEJ NA ROK 2012. Temat nr 1.30.06(102) „Aktywność turystyczna
Polaków”.

Pozycja sfinansowana przez Ministerstwo Sportu i Turystyki,
Departament Turystyki

Instytut Turystyki, Sp. z o.o. ul. Grochowska 341, lok. 265, 03-822 Warszawa
tel. +48 22 844 63 47, fax +48 22 844 12 63
www.intur.com.pl e-mail: it@intur.com.pl

Spis treści

Wprowadzenie	11
I. Charakterystyka badań	13
1. Założenia metodologiczne.....	13
2. Zasady doboru próby	14
3. Charakterystyka badanej zbiorowości.....	15
II. Dynamika uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych.....	17
III. Przyczyny nie uczestniczenia w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych	21
IV. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych – zmiany i tendencje w latach 2007-2012.....	25
1. Poziom uczestnictwa	25
2. Częstotliwość wyjazdów	29
3. Uczestnictwo według celów wyjazdów	29
4. Uczestnictwo według form organizacyjnych	31
5. Uczestnictwo według terminów wyjazdów	32
6. Cechy krajowych wyjazdów długookresowych.....	34
V. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych – zmiany i tendencje w latach 2007-2012.....	37
1. Poziom uczestnictwa	37
2. Częstotliwość wyjazdów	40
3. Uczestnictwo według celów wyjazdów	41
4. Uczestnictwo według form organizacyjnych	42
5. Uczestnictwo według terminów wyjazdów	44
6. Cechy krajowych wyjazdów krótkookresowych.....	45
VI. Kierunki krajowych wyjazdów według województw.....	47
1. Przyjazdy turystów krajowych do poszczególnych województw	47
2. Kierunki wyjazdów Polaków w okresie wakacji.....	50

VII. Zagraniczne podróże mieszkańców Polski według przekroczeń granicy – zmiany i tendencje w latach 2007-2012	57
1. Kierunki wyjazdów	57
2. Sezonowość wyjazdów	61
VIII. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych – zmiany i tendencje w latach 2007-2012	63
1. Poziom uczestnictwa	63
2. Częstotliwość wyjazdów	68
3. Uczestnictwo według celów wyjazdów	69
4. Uczestnictwo według form organizacyjnych	70
5. Uczestnictwo według terminów wyjazdów	72
6. Kierunki wyjazdów według krajów	73
7. Cechy wyjazdów zagranicznych	75
IX. Wydatki polskich turystów ponoszone w związku z wyjazdami za granicę	77
1. Wydatki ponoszone przed podróżą i podczas podróży.....	77
2. Przeciętne wydatki na osobę i na dzień pobytu	77
3. Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy wyjazdów	78
4. Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy turystów	79
Podsumowanie	81
Aneks tabelaryczny	85

Spis tabel w tekście

Tab. I	Badana populacja według cech demograficznych i społecznych	16
Tab. II	Przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w minionym kwartale 2012 roku według wieku (%)	22
Tab. III	Przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w minionym kwartale 2012 roku według wykształcenia (%)	23
Tab. IV	Przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w minionym kwartale 2012 roku według sytuacji materialnej (%)	24
Tab. V	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według grup społeczno-zawodowych (%).....	26
Tab. VI	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według wieku (%).....	28
Tab. VII	Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży długookresowych w latach 2007-2012	29
Tab. VIII	Cele krajowych podróży długookresowych (%).....	34
Tab. IX	Sposób organizacji krajowych podróży długookresowych (%)	34
Tab. X	Rodzaj zakwaterowania podczas krajowych podróży długookresowych (%).....	35
Tab. XI	Środki transportu wykorzystywane podczas krajowych podróży długookresowych (%).....	35
Tab. XII	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według grup społeczno-zawodowych (%).....	38
Tab. XIII	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według wieku (%).....	38
Tab. XIV	Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży krótkookresowych w latach 2007-2012.....	40
Tab. XV	Cele krajowych podróży krótkookresowych (%)	45
Tab. XVI	Sposób organizacji krajowych podróży krótkookresowych (%)	45
Tab. XVII	Rodzaj zakwaterowania podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)	46
Tab. XVIII	Środki transportu wykorzystywane podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)	46
Tab. XIX	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 2008-2012 według województw i liczby podróży (mln).....	53
Tab. XX	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 2008-2012 według województw i liczby podróży długookresowych (mln).....	54
Tab. XXI	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 2008-2012 według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)	55
Tab. XXII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic (przekroczenia granicy w tys.).....	58
Tab. XXIII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic (przekroczenia granicy w %)	59
Tab. XXIV	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic z uwzględnieniem krajów (przekroczenia granicy w tys.)	59
Tab. XXV	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic z uwzględnieniem krajów (przekroczenia granicy w %).....	60

Tab. XXVI	Przekroczenia granicy i wyjazdy turystyczne mieszkańców Polski w latach 2007-2012 (mln)	61
Tab. XXVII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według kwartałów (przekroczenia granicy w mln)	61
Tab. XXVIII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według kwartałów (przekroczenia granicy w %)	62
Tab. XXIX	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 w podziale na długookresowe i krótkookresowe (%)	64
Tab. XXX	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według wieku (%)	67
Tab. XXXI	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według miejscowości zamieszkania (%)	68
Tab. XXXII	Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas podróży zagranicznych w latach 2007-2012	68
Tab. XXXIII	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w latach 2007-2012 według form organizacyjnych (%)	71
Tab. XXXIV	Zagraniczne wyjazdy polskich turystów w latach 2010-2012 według odwiedzanych krajów (w mln)	74
Tab. XXXV	Cele krajowych podróży krótkookresowych (%)	75
Tab. XXXVI	Sposób organizacji krajowych podróży krótkookresowych (%)	75
Tab. XXXVII	Rodzaj zakwaterowania podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)	75
Tab. XXXVIII	Środki transportu wykorzystywane podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)	76
Tab. XXXIX	Przeciętne wydatki mieszkańców Polski na podróże zagraniczne w 2012 roku (zł)	78
Tab. XL	Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2012 roku według form organizacyjnych (zł)	78
Tab. XLI	Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2012 roku według celu wyjazdu (zł)	79
Tab. XLII	Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2012 roku według sytuacji materialnej osób wyjeżdżających (zł)	80

Spis rysunków

Rys. 1.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w latach 2007-2012 (odsetek populacji w wieku 15 i więcej lat).....	18
Rys. 2.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według sytuacji materialnej (%)	26
Rys. 3.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według miejscowości zamieszkania (%)	27
Rys. 4.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według wykształcenia (%)	27
Rys. 5.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według celów (%)	30
Rys. 6.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według głównych celów w latach 2007-2012 (%)	30
Rys. 7.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według form organizacyjnych (%).....	31
Rys. 8.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych w latach 2007-2012 (%)	32
Rys. 9.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%).....	33
Rys. 10.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w celach typowo turystycznych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%).....	33
Rys. 11.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według wykształcenia (%).....	39
Rys. 12.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według miejsca zamieszkania (%)	39
Rys. 13.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według sytuacji materialnej (%).....	40
Rys. 14.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według celów (%)	41
Rys. 15.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według głównych celów w latach 2007-2012 (%).....	42
Rys. 16.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według form organizacyjnych (%).....	43
Rys. 17.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych w latach 2007-2012 (%)	43
Rys. 18.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%).....	44
Rys. 19.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w celach typowo turystycznych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%).....	44
Rys. 20.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2012 roku według województw i liczby podróży (mln)	48
Rys. 21.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2012 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)	48
Rys. 22.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2012 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln).....	49
Rys. 23.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2012 roku według województw i liczby podróży (mln).....	51

Rys. 24.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2012 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln).....	51
Rys. 25.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2012 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)	52
Rys. 26.	Polacy w wieku 15 i więcej lat uczestniczący w zagranicznych wyjazdach turystycznych w latach 2007-2012 (mln)	64
Rys. 27.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według grup społeczno-zawodowych (%)	65
Rys. 28.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według sytuacji materialnej (%).....	66
Rys. 29.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według wykształcenia (%)	67
Rys. 30.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według głównych celów (%).....	69
Rys. 31.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według celów (%)	70
Rys. 32.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według form organizacyjnych (%).....	70
Rys. 33.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według form organizacyjnych (%)	71
Rys. 34.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%).....	72
Rys. 35.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w 2012 według terminu wyjazdu (%)	73

Aneks tabelaryczny 85

I.	Uczestnictwo w krajowych i zagranicznych wyjazdach turystycznych według rodzaju wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%).....	86
Tab. 1.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według płci.....	86
Tab. 2.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wieku.....	86
Tab. 3.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wykształcenia.....	87
Tab. 4.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według miejsca zamieszkania.....	87
Tab. 5.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według sytuacji materialnej.....	88
II.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%).....	89
Tab. 6.	Cele wyjazdów według płci.....	89
Tab. 7.	Cele wyjazdów według wieku.....	89
Tab. 8.	Cele wyjazdów według wykształcenia.....	90
Tab. 9.	Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania.....	90
Tab. 10.	Cele wyjazdów według sytuacji materialnej.....	91
III.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%).....	92
Tab. 11.	Organizacja wyjazdów według płci.....	92
Tab. 12.	Organizacja wyjazdów według wieku.....	92
Tab. 13.	Organizacja wyjazdów według wykształcenia.....	93
Tab. 14.	Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania.....	93
Tab. 15.	Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej.....	93
IV.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według terminu wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%).....	94
Tab. 16.	Terminy wyjazdu według płci.....	94
Tab. 17.	Terminy wyjazdu według wieku.....	94
Tab. 18.	Terminy wyjazdu według wykształcenia.....	95
Tab. 19.	Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania.....	95
Tab. 20.	Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej.....	95
V.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%).....	96
Tab. 21.	Cele wyjazdów według płci.....	96
Tab. 22.	Cele wyjazdów według wieku.....	96
Tab. 23.	Cele wyjazdów według wykształcenia.....	97
Tab. 24.	Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania.....	97
Tab. 25.	Cele wyjazdów według sytuacji materialnej.....	97
VI.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%).....	98
Tab. 26.	Organizacja wyjazdów według płci.....	98
Tab. 27.	Organizacja wyjazdów według wieku.....	98
Tab. 28.	Organizacja wyjazdów według wykształcenia.....	99
Tab. 29.	Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania.....	99
Tab. 30.	Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej.....	99

VII. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według terminu wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)	100
Tab. 31. Terminy wyjazdu według płci	100
Tab. 32. Terminy wyjazdu według wieku.....	100
Tab. 33. Terminy wyjazdu według wykształcenia.....	101
Tab. 34. Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania.....	101
Tab. 35. Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej	101

Wprowadzenie

Opracowanie przedstawia wyniki badań ankietowych, przeprowadzonych przez Instytut Turystyki w lutym 2013 roku na zlecenie Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki. Głównym celem tych badań było określenie uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych w 2012 roku. Badaniami objęto krótko- i długookresowe podróże krajowe oraz zagraniczne, ich cele, sposoby organizacji i sezonowość wyjazdów.

Przeprowadzone badania uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych były uzupełnieniem zadania badawczego „Aktywność turystyczna Polaków” realizowanego w 2012 roku. W jego ramach przeprowadzono cztery badania na próbach liczących po 4500 osób dotyczące podróży mieszkańców Polski w poszczególnych kwartałach. Uzyskano liczbę wyróżnionych rodzajów podróży, ich strukturę według miesięcy, celów, sposobów organizacji, wykorzystywanej bazy noclegowej i środków transportu. Określono również kierunki wyjazdów, krajowych według województw i zagranicznych według krajów oraz wydatki ponoszone w związku z wyjazdami. Dane te wykorzystano w prezentowanym opracowaniu.

Opracowanie składa się z części tekstowej i tabelarycznej. Część tekstowa zawiera uwagi metodologiczne oraz analizę wyników w podziale na podróże krajowe długookresowe i krótkie oraz wyjazdy zagraniczne. Dokumentacją przeprowadzonej analizy jest zamieszczony na końcu aneks tabelaryczny. Zawiera on rozkłady odpowiedzi na najważniejsze pytania ankiety w korelacji z cechami społeczno-demograficznymi osób badanych.

I. Charakterystyka badań

1. Założenia metodologiczne

Na zlecenie Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki, od 9 do 13 lutego 2013 roku Instytut Turystyki przeprowadził badania uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych w roku 2012. Badania zrealizowano na reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat liczącej 1 000 osób. Była to próba losowo-kwotowa. Bezpośrednim wykonawcą badań terenowych był ośrodek badawczy TNS Polska. Maksymalny statystyczny błąd pomiaru wynosi 3,1%, przy wiarygodności 0,95, co oznacza, że przy tej wielkości próby prawdopodobieństwo wystąpienia większego błędu, niż to określono, wynosi 5%.

Badania ankietowe dotyczyły uczestnictwa Polaków w podróżach (wyjazdach) turystycznych – to znaczy obejmujących co najmniej jeden nocleg poza miejscem zamieszkania – zarówno w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych i poznawczych, jak zawodowych (delegacja, załatwianie interesów), religijnych, rodzinnych i leczniczych (pobyt w sanatorium). Za wyjazd krajowy uznano zatem każde dobrowolne opuszczenie miejscowości stałego zamieszkania, któremu towarzyszył co najmniej jeden nocleg poza tą miejscowością, a przy wyjazdach zagranicznych – co najmniej jeden nocleg w innym kraju. W badaniach nie uwzględniono wyjazdów zagranicznych, których celem było podjęcie dorywczej lub sezonowej pracy opłacanej w innym kraju. Powrót z objętych badaniami podróży musiał nastąpić między 1 stycznia, a 31 grudnia 2012 roku.

Podobnie jak w poprzednich latach, w badaniach uwzględniono zalecenia zawarte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie

turystyki i uchylającego dyrektywę Rady 95/57/WE z dnia 23 listopada 1995 r. Unii Europejskiej.

Badaniami objęto podróże krajowe i zagraniczne. Wyróżniono wyjazdy krótkookresowe (2-4 dniowe), połączone co najmniej z jednym noclegiem poza miejscowością zamieszkania, ale nie więcej niż trzema, oraz długookresowe, trwające co najmniej 5 dni, a więc połączone przynajmniej z czterema noclegami poza domem.

Główną kategorią zastosowaną w opracowaniu jest kategoria uczestnictwa w wyjazdach (podróżach) turystycznych. Jeśli mówi się o uczestnictwie określonej populacji w wyjazdach turystycznych w danym roku, oznacza to udział osób należących do tej populacji co najmniej w jednym takim wyjeździe w tymże roku. Jeśli mówi się o uczestnictwie w danym rodzaju wyjazdów, analogicznie oznacza to wzięcie udziału co najmniej w jednym tego rodzaju wyjeździe. Ponieważ jedna osoba może uczestniczyć w różnego rodzaju wyjazdach (krajowym wyjeździe krótkookresowym, krajowym długookresowym, zagranicznym krótkookresowym, zagranicznym długookresowym), odsetki odnoszące się do poziomu uczestnictwa danej populacji w różnych rodzajach wyjazdów nie sumują się do stu. Kategoria uczestnictwa w wyjazdach turystycznych przynosi więc odpowiedź na pytanie, czy dana osoba w ogóle wyjeżdżała, czy też nie.

Aby określić poziom aktywności turystycznej osób wyjeżdżających, zastosowano kategorię częstotliwości wyjazdów. W odniesieniu do danej populacji jest to średnia liczba wyjazdów na osobę w określonym czasie, np. w ciągu roku, wśród uczestników wyjazdów.

2. Zasady doboru próby

Badaniami objęto mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat. Jako metodę badawczą zastosowano sondaż w miejscu zamieszkania respondentów, przy użyciu kwestionariusza ankiety. Badania przeprowadzono na reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie TNS Polska w ramach omnibusa realizowanego techniką CAPI, w trakcie wywiadu osobistego (face-to-face) w domach respondentów. Technika CAPI – Computer Aided Personal Interview – polega na przeprowadzeniu wywiadów z respondentami przy użyciu przenośnych komputerów (notebooków) zamiast tradycyjnych kwestionariuszy.

Próba ma charakter losowo-kwotowy – zapewnia losowy dobór lokalizacji badania, a jednocześnie gwarantuje zgodność próby ze strukturą populacji, eliminując potrzebę ważenia danych. Z operatu adresowego GUS losowanych jest 200 adresów, które stanowią punkty startowe. Losowanie ma charakter warstwowy, przebiega w warstwach zdefiniowanych przez skrzyżowanie województw i pięciu klas miejscowości. Liczba punktów startowych wylosowanych z danej warstwy jest proporcjonalna do liczby ludności w wieku 15 i więcej w tej warstwie. W trakcie badania z jednego punktu startowego realizowanych jest pięć wywiadów. Respondenci dobierani są do badania zgodnie z kwotą ze względu na cechy: płeć i wiek.

3. Charakterystyka badanej zbiorowości

Płeć, wiek, wielkość miejscowości i województwo zamieszkania to zmienne kontrolowane podczas doboru próby.

Mężczyźni stanowili 47,3% respondentów; 7,4% próby to młodzież w wieku 15-19 lat, 36,6% – osoby w wieku od 20 do 39 lat, 32,9% – respondenci w wieku 40-59 lat, a 23,1% – starsi, w wieku od 60 lat.

Na wsi mieszkało 38,0% respondentów, 29,5% zaś – w dużych miastach (ponad 100 tys. mieszkańców), w tym 12,0% w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców.

Osoby z wyższym wykształceniem stanowiły 11,8% respondentów; ze średnim i pomaturalnym – 41,8%; wykształcenie zawodowe miało 27,5%.

Zawodowo pracowało 49,1% badanych. Robotnicy stanowili w próbie 22,8%, pracownicy administracyjno-biurowi – 12,6%, osoby wykonujące wolne zawody i specjaliści z wyższym wykształceniem – 4,3%, rolnicy – 2,5%, prywatni przedsiębiorcy – 4,5%. Kolejne grupy to wyżsi urzędnicy i kierownicy zakładów – 2,4% oraz emeryci i renciści – 25,7% wszystkich respondentów, uczniowie i studenci – 8,8%, bezrobotni – 10,8%, gospodynie domowe – 5,6%.

Znacznie więcej niż połowa badanych (64,0%) uznało swoją sytuację materialną za średnią, 16,9% – za dobrą (w tym 0,9% za bardzo dobrą) i 19,1% – za nie najlepszą (w tym 3,4% za bardzo złą).

W opracowaniu przedstawiono na wstępie dynamikę uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych w latach 2007-2012. Następnie scharakteryzowano uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych i krótkookresowych oraz w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku, porównując je z uczestnictwem w roku 2011, a pod niektórymi względami również w latach wcześniejszych. Uwzględnione zostały podstawowe cechy wyjazdów: cele, formy organizacyjne i terminy. Analiza objęła uczestnictwo w poszczególnych rodzajach wyjazdów kategorii społeczno-demograficznych wyróżnionych ze względu na płeć, wiek, wykształcenie, przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wielkość miejscowości zamieszkania oraz sytuację materialną. Przedstawione zostały kierunki podróży Polaków: krajowych – według województw i zagranicznych – według krajów.

. W 2012 roku nie przeprowadzono całościowych badań uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych w 2011 roku. Skalę uczestnictwa w podstawowych rodzajach wyjazdów oszacował Departament Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki. Szereg szczegółowych danych (uczestnictwo według celów, sposobów organizacji wyjazdów, terminów) oszacował Instytut Turystyki, na podstawie dostępnych danych z comiesięcznych badań dotyczących podróży w 2011 roku realizowanych od lutego do grudnia 2011 roku, posiłkując się bardzo ograniczoną liczbą pytań zamieszczonych w badaniach omnibus zrealizowanych w styczniu 2012 roku decyzją kierownictwa Instytutu Turystyki Sp.z o.o.

Tab. I Badana populacja według cech demograficznych i społecznych

		N = 1 000 %
<i>Płeć</i>	Mężczyzna	47,3
	Kobieta	52,7
<i>Wiek</i>	15-19 lat	7,4
	20-29 lat	19,0
	30-39 lat	17,6
	40-49 lat	15,1
	50-59 lat	17,8
	60 i więcej lat	23,1
<i>Wykształcenie</i>	Podstawowe, gimnazjum	18,9
	Zasadnicze zawodowe	27,5
	Średnie, pomaturalne	41,8
	Wyższe	11,8
<i>Miejsce zamieszkania</i>	Wieś	38,0
	Miasto do 20 tys. mieszkańców	13,0
	Miasto od 21 do 100 tys. mieszkańców	19,5
	Miasto od 101 do 500 tys. mieszkańców	17,5
	Miasto liczące powyżej 500 tys. mieszkańców	12,0
<i>Aktywność zawodowa</i>	Tak	49,1
	Nie	50,9
<i>Grupa społeczno-zawodowa</i>	Wyżsi urzędnicy i kierownicy zakładów	2,4
	Wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem	4,3
	Prywatni przedsiębiorcy	4,5
	Rolnicy	2,5
	Robotnicy niewykwalifikowani	1,3
	Robotnicy wykwalifikowani	21,5
	Pracownicy administracyjno-biurowi	12,6
	Gospodynie domowe	5,6
	Emeryci	19,9
	Renciści	5,8
	Uczniowie i studenci	8,8
Bezrobotni	10,8	
<i>Dzieci w wieku poniżej 15 lat w gospodarstwie domowym</i>	1. Tak	26,5
	2. Nie	73,5
<i>Ocena własnej (swojej rodziny) sytuacji materialnej</i>	Powodzi mi się bardzo dobrze	0,9
	Powodzi mi się raczej dobrze	16,0
	Powodzi mi się znośnie, średnio	64,0
	Powodzi mi się raczej źle	15,7
	Powodzi mi się bardzo źle, jestem w ciężkiej sytuacji materialnej	3,4

II. Dynamika uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych

W 2012 roku uczestnictwo Polaków w podróżach turystycznych wzrosło o osiem punktów procentowych. W kraju lub za granicę wyjechało 51% mieszkańców Polski. Na znacznie wyższy wskaźnik uczestnictwa w wyjazdach turystycznych ogółem złożył się sześciopunktowy wzrost uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych i dziewięciopunktowy – w krajowych wyjazdach krótkookresowych, przy jednocześnie trzypunktowym wzroście uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych. W krajowych wyjazdach długookresowych w 2011 roku uczestniczył najniższy odsetek Polaków z całego okresu 2007-2012. W poprzednich latach odsetek ten utrzymywał się na poziomie 26-30%, a w 2011 roku spadł do 23%. W 2012 roku obserwujemy wzrost do 29%. W latach 2007-2011 najwyższy wskaźnik uczestnictwa w krajowych podróżach krótkookresowych notujemy w roku 2007 – 23%; w 2008 spadł on do 20%, zaś w 2009 i 2010 – wzrastał o jeden punkt procentowy. Po jednopunktowym spadku w 2011 roku, w 2012 obserwujemy gwałtowny wzrost – do 30%. W 2008 roku uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych wzrosło do 17% (najwyższy wskaźnik uczestnictwa w okresie prowadzenia badań). W kolejnych latach obserwujemy spadek - do 13% w 2011. W 2012 roku notujemy znaczny wzrost do poziomu roku 2009 (16%).

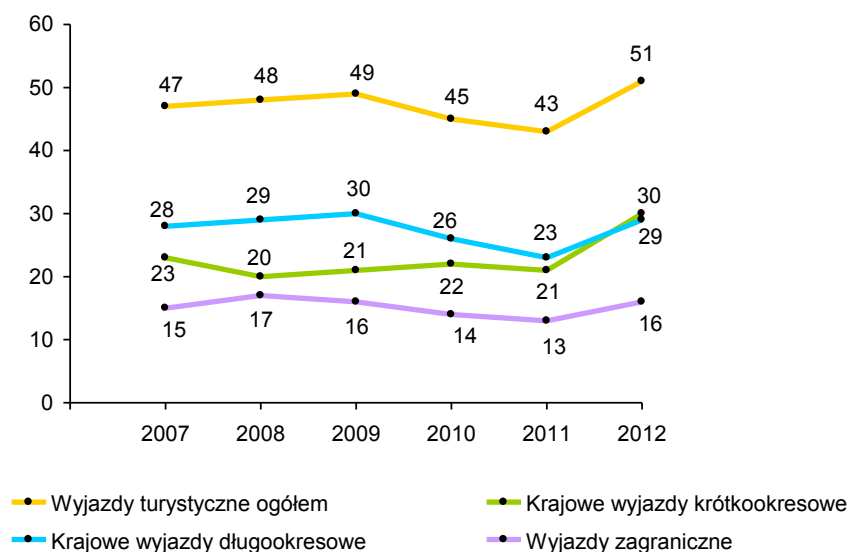
Porównując kolejne lata okresu 2007-2012 zauważamy, że 2008 rok cechuje znaczny spadek uczestnictwa w krajowych wyjazdach krótkookresowych (o 3 pkt. proc.) i wzrost uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych (o 2 pkt.). Poziom uczestnictwa w wyjazdach krajowych ogółem pozostał bez zmian (41%). Część osób, które zrezygnowały z wyjazdów na 2-4 dni, w dalszym ciągu uczestniczyła w dłuższych wyjazdach. Mimo że mniej osób wyjeżdżało w kraju na krótko, wzrost odsetka podróżujących za granicę sprawił, że po trzech latach wzrósł wskaźnik uczestnictwa w wyjazdach turystycznych ogółem (48%). Dla 2009 roku charakterystyczny jest niewielki wzrost uczestnictwa w wyjazdach krajowych (o 1 pkt.)

i niewielki spadek uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych: wskaźnik uczestnictwa w wyjazdach turystycznych ogółem wzrósł do 49%. Wzrosła liczba osób, które wyjechały tylko w kraju lub tylko za granicę. W 2010 roku obserwujemy znaczny spadek uczestnictwa w wyjazdach długookresowych zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Przy niewielkim wzroście odsetka osób wyjeżdżających w kraju na krótko, poziom uczestnictwa w wyjazdach turystycznych ogółem spadł o cztery punkty procentowe.

W kolejnym 2011 roku notujemy spadek uczestnictwa we wszystkich rodzajach wyjazdów: największy w krajowych wyjazdach długookresowych i umiarkowany w krajowych wyjazdach krótkookresowych oraz wyjazdach zagranicznych. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach ogółem spadło o kolejne dwa punkty procentowe (do 43%).

W 2012 roku znacznie wzrosły wszystkie wskaźniki uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych: w krajowych – o 6 pkt. proc., w zagranicznych – o 3 pkt. proc. (ogółem o 8 pkt. proc.).

Rys. 1. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w latach 2007-2012 (odsetek populacji w wieku 15 i więcej lat)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rok 2008 był pod względem zagranicznej turystyki Polaków rekordowy. Za granicę wyjechało 5,5 mln osób w wieku 15 i więcej lat oraz 0,5 mln dzieci. Dla turystyki krajowej był on umiarkowanie dobry. Trzeci rok z rzędu wskaźnik uczestnictwa w wyjazdach krajowych ogółem utrzymał się na tym samym poziomie (41%). Na tym tle należy rozpatrywać rok 2009,

w którym w wielu dziedzinach Polskę dotknęły skutki światowego kryzysu gospodarczego. Wskaźniki uzyskane po pierwszych kilku miesiącach 2009 roku nie zapowiadały, że uczestnictwo w wyjazdach turystycznych w skali roku osiągnie tak wysoki poziom. Za granicę w 2009 roku wyjechało niewiele mniej osób niż rok wcześniej: 5,3 mln w wieku 15 i więcej lat oraz 0,4 mln dzieci (łącznie o 0,3 mln mniej). Po kraju podróżowało więcej osób: 13,4 mln w wieku 15 i więcej lat oraz 2,4 mln dzieci (łącznie o 0,2 mln więcej).

Na uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych kryzys gospodarczy miał większy wpływ w 2010 niż w 2009 roku. Za granicę wyjechało znacznie mniej osób niż rok wcześniej: 4,6 mln w wieku 15 i więcej lat oraz 0,4 mln dzieci (łącznie o 0,7 mln mniej). Po kraju podróżowało również znacznie mniej Polaków: 12,5 mln w wieku 15 i więcej lat oraz 2,0 mln dzieci (łącznie o 1,3 mln mniej).

W 2011 roku uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych spadło po raz drugi. Za granicę wyjechało 4,6 mln mieszkańców Polski, w tym 0,5 mln dzieci (łącznie o 0,4 mln mniej). Po Polsce podróżowało 11,9 mln osób w wieku 15 i więcej lat oraz 1,8 mln dzieci (łącznie o 0,8 mln mniej).

W 2012 roku, po latach mniejszego uczestnictwa w wyjazdach turystycznych, Polacy wykazali większą aktywność. Większe uczestnictwo, po okresie mniejszej aktywności, jest w indywidualnych przypadkach uzasadnione. Dodatkowo można przypuszczać, że działa tu psychologiczny mechanizm oswojania z kryzysem. Nie bez znaczenia jest także racjonalizacja rekompensaty: ze względu na kryzys nie stać mnie na bardzo duże inwestycje, czy duże zakupy, ale wyjazd turystyczny jest w zasięgu moich możliwości finansowych. Interesujący jest znaczny wzrost uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych: decyduje wybór pewniejszych warunków wypoczynku mimo relatywnie wysokich kosztów. We wszystkich wyjazdach turystycznych w 2012 roku uczestniczyło o 3,4 mln mieszkańców Polski więcej niż rok wcześniej (2,9 mln w wieku 15 i więcej lat oraz 0,5 mln dzieci w wieku do 14 lat).

III. Przyczyny nie uczestniczenia w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych

W 2012 roku po każdym kwartale w badaniach ankietowych pytano mieszkańców Polski o przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w danym kwartale. Wyniki przedstawiają tabele II-IV. Odnoszą się do sumy odpowiedzi uzyskanych po każdym kwartale (czyli odpowiedzi na pytanie: dlaczego respondent nie uczestniczył w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w kwartale, który właśnie minął?). Jak można było się spodziewać najwięcej osób jako przyczynę podaje względy ekonomiczne. Ważne są również przyczyny związane z pracą zawodową lub nauką. Zastanawiająco duży jest odsetek osób, które nie wyjechały ze względu na brak ochoty lub brak potrzeby wyjazdu (14% całej populacji). Jednak jeszcze bardziej interesujące jest to, że częściej odpowiadają tak ludzie młodzi (w wieku 15 – 29 lat – 17%) niż starsi, częściej osoby z wyższym wykształceniem – (20%) niż o niższym poziomie wykształcenia i częściej osoby będące w dobrej sytuacji materialnej (19%) niż pozostałe.

Tab. II   **Przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w minionym kwartale 2012 roku według wieku (%).**

	Ogółem	15-29 lat	30-49 lat	50 i więcej lat
Ze względu na poziom zamożności nie stać mnie na wyjazd urlopowo-wakacyjny	23	14	23	28
Nie wyjechałem z przyczyn związanych z pracą zawodową lub nauką	20	37	24	8
Nie miałem ochoty, nie jest mi to potrzebne	14	17	12	13
Nie mogłem zostawić domu, rodziny bez opieki	11	7	13	10
Nie wyjechałem ze względu na swoją chorobę	8	2	3	16
Nie mogłem zostawić gospodarstwa rolnego bez nadzoru	5	2	9	4
Zrezygnowałem z wyjazdu w związku z dużymi wydatkami (kupno samochodu, mieszkania, budowa domu, duży remont, kupno przedmiotów trwałego użytku)	4	5	6	3
Nie miałem dokąd pojechać, nie miał mi kto zorganizować wypoczynku	3	6	1	2
Nie wyjechałem, bo jestem w podeszłym wieku	3	-	-	7
Nie wyjechałem ze względu na prace domowe, np. remont, porządki	3	4	3	2
Wykorzystałem urlop na dodatkową pracę zarobkową	1	2	1	1
Nie wyjechałem, bo jestem inwalidą	1	-	-	1
Boję się podróżować, obawiam się o swoje zdrowie, życie	-	-	-	1
Inne	4	4	5	4

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. III Przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w minionym kwartale 2012 roku według wykształcenia (%)

	Ogółem	Zas.zaw. i niższe	Średnie i poniżej wyższe- go	Wyższe
Ze względu na poziom zamożności nie stać mnie na wyjazd urlopowo-wakacyjny	23	27	22	12
Nie wyjechałem z przyczyn związanych z pracą zawodową lub nauką	20	16	22	31
Nie miałem ochoty, nie jest mi to potrzebne	14	12	13	20
Nie mogłem zostawić domu, rodziny bez opieki	11	9	13	12
Nie wyjechałem ze względu na swoją chorobę	8	10	7	4
Nie mogłem zostawić gospodarstwa rolnego bez nadzoru	5	7	5	1
Zrezygnowałem z wyjazdu w związku z dużymi wydatkami (kupno samochodu, mieszkania, budowa domu, duży remont, kupno przedmiotów trwałego użytku)	4	4	5	4
Nie miałem dokąd pojechać, nie miał mi kto zorganizować wypoczynku	3	3	2	2
Nie wyjechałem, bo jestem w podeszłym wieku	3	3	3	3
Nie wyjechałem ze względu na prace domowe, np. remont, porządki	3	3	2	3
Wykorzystałem urlop na dodatkową pracę zarobkową	1	1	1	1
Nie wyjechałem, bo jestem inwalidą	1	1	1	-
Boję się podróżować, obawiam się o swoje zdrowie, życie	-	1	-	-
Inne	4	3	5	7

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. IV Przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wyjeździe wypoczynkowym w minionym kwartale 2012 roku według sytuacji materialnej (%)

	Ogółem	Dobra	Średnia	Zła
Ze względu na poziom zamożności nie stać mnie na wyjazd urlopowo-wakacyjny	23	7	23	46
Nie wyjechałem z przyczyn związanych z pracą zawodową lub nauką	20	34	18	7
Nie miałem ochoty, nie jest mi to potrzebne	14	19	13	8
Nie mogłem zostawić domu, rodziny bez opieki	11	10	11	9
Nie wyjechałem ze względu na swoją chorobę	8	4	9	12
Nie mogłem zostawić gospodarstwa rolnego bez nadzoru	5	3	6	5
Zrezygnowałem z wyjazdu w związku z dużymi wydatkami (kupno samochodu, mieszkania, budowa domu, duży remont, kupno przedmiotów trwałego użytku)	4	5	5	3
Nie miałem dokąd pojechać, nie miał mi kto zorganizować wypoczynku	3	4	2	2
Nie wyjechałem, bo jestem w podeszłym wieku	3	2	4	3
Nie wyjechałem ze względu na prace domowe, np. remont, porządki	3	4	3	1
Wykorzystałem urlop na dodatkową pracę zarobkową	1	2	1	-
Nie wyjechałem, bo jestem inwalidą	1	-	1	2
Boję się podróżować, obawiam się o swoje zdrowie, życie	-	-	-	-
Inne	4	6	4	2

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

IV. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych – zmiany i tendencje w latach 2007-2012

1. Poziom uczestnictwa

W 2012 roku w wyjazdach długookresowych uczestniczyło 29% mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat, czyli o sześć punktów procentowych więcej niż w 2011. Na jedną podróż przypadło średnio 8,4 noclegu (w 2011 r. – 9,0). Na jedną osobę przypadło średnio 1,5 podróży (w 2011 r. – 1,6). Uwzględniając wielkość populacji generalnej (32,7 mln) można oszacować, że w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych wzięło udział 9,5 mln osób (wzrost o 23%). Odbyły one 14,7 mln podróży (wzrost o 18%), podczas których skorzystały z 123,5 mln noclegów¹ (wzrost o 10%).

Wskaźnik uczestnictwa całej populacji mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat w wyjazdach długookresowych w 2012 roku wyniósł 29%; spośród kategorii wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne w takich wyjazdach uczestniczyło 66%² wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów, 61% w grupie uczniów i studentów, 57% osób z wyższym wykształceniem, 53% osób w dobrej sytuacji materialnej, 51% osób w wieku 15-19 lat, 45% osób zamieszkałych w miastach liczących od 100 do 500 tys. mieszkańców. Z drugiej strony, w co najmniej pięciodniowych wyjazdach uczestniczyło 7% rolników, 12% osób w złej sytuacji materialnej, 13% osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 14% osób w wieku 60 i więcej lat, 15% bezrobotnych i 15% rencistów.

---

¹ W tym fragmencie tekstu odpowiednie dane przedstawiono w zaokrągleniu do jednego miejsca po przecinku; kolejne obliczenia były dokonywane bez zaokrągleń.

² Szczegółowe dane zawiera aneks tabelaryczny zamieszczony na końcu opracowania. W tekście odsetki zaokrąglono do liczb całkowitych.

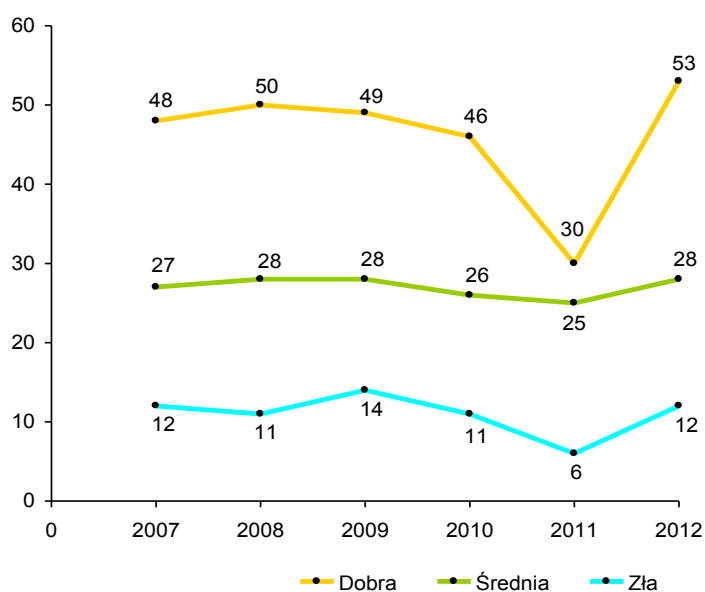
W 2012 roku poziom uczestnictwa w wyjazdach długookresowych był najbardziej różnicowany przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wykształcenie i sytuację materialną, a w znacznie mniejszym stopniu przez wiek i wielkość miejscowości zamieszkania.

Tab. V Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według grup społeczno-zawodowych (%)

	2012
Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	66
Uczniowie i studenci	61
Pracownicy administracyjno-biurowi	42
Prywatni przedsiębiorcy	36
Gospodynie domowe	29
Emeryci	21
Robotnicy	17
Renciści	15
Bezrobotni	15
Rolnicy	7
Ogółem mieszkańcy Polski w wieku 15 i więcej lat	29

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 2. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według sytuacji materialnej (%)

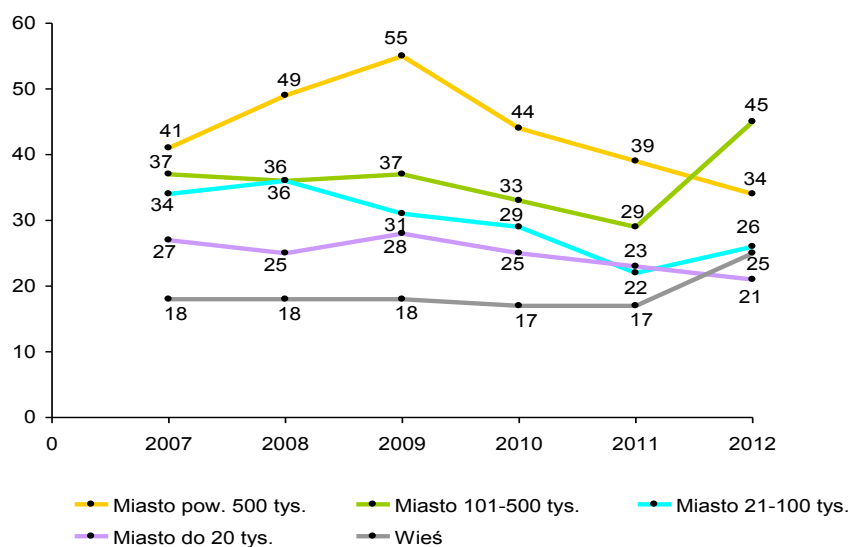

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2012 roku, podobnie jak w poprzednich latach, im lepsza sytuacja materialna, tym wyższy poziom uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych (w 2012 r. od 12% przy złej sytuacji, do 28% przy średniej i 53% przy dobrej).

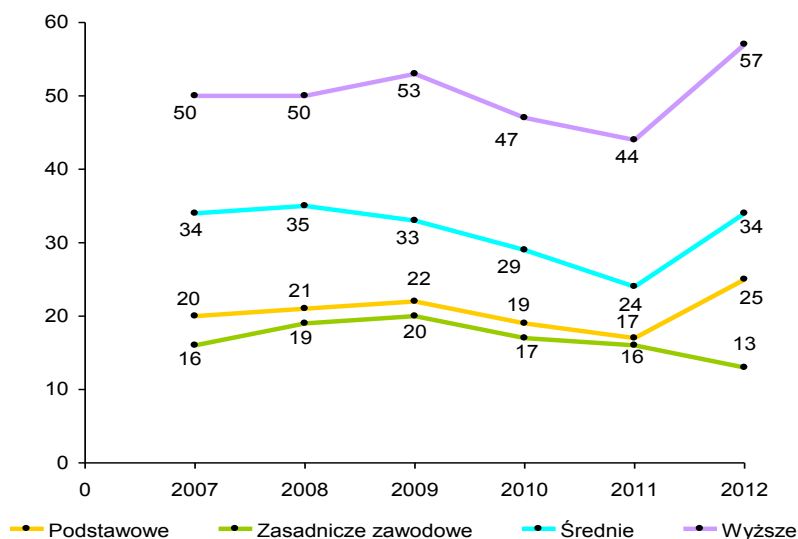
Częściej niż mieszkańcy największych miast, w 2012 roku, wyjeżdżały osoby zamieszkałe w miastach liczących od 101 do 500 tys., a mieszkańcy wsi częściej niż zamieszkujący najmniejsze miasta.

Rys. 3. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według miejscowości zamieszkania (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 4. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według wykształcenia (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Analizując uczestnictwo Polaków w wyjazdach długookresowych ze względu na wykształcenie obserwujemy, że w całym interesującym nas okresie najczęściej wyjeżdżały osoby z wykształceniem wyższym i średnim, a osoby z wykształceniem podstawowym częściej niż te z zasadniczym zawodowym – których poziom uczestnictwa jest najniższy.

Tab. VI Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2007-2012 według wieku (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
15-19 lat	42	47	48	42	25	51
20-29	35	33	34	30	36	33
30-39	34	36	34	32	31	37
40-49	27	28	27	26	18	26
50-59	23	25	26	22	15	30
60 i więcej	18	19	20	18	17	14
Ogółem	28	29	30	26	23	29

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2012 roku poziom uczestnictwa w wyjazdach na 5 i więcej dni osób w wieku 15-19, 30-39 i 50-59 lat był najwyższy z całego okresu 2007-2012, dla osób w wieku 60 i więcej lat – najniższy.

W 2012 roku uczestnictwo w krajowych wyjazdach urlopowo-wakacyjnych było różnicowane w większym stopniu niż w 2011 przez wykształcenie i wiek, w mniejszym – przez sytuację materialną, w podobnym zaś przez wiek i wielkość miejscowości zamieszkania.

Analiza uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych wykazała, że są kategorie osób, których poziom uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku istotnie się zmniejszył: mieszkańcy dużych aglomeracji, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz osoby w wieku 60 i więcej lat.

Po trzech latach spadku, w 2012 roku uczestnictwo dzieci w wieku do 14 lat w krajowych wyjazdach długookresowych znacznie wzrosło (do 29%), ale nie uzyskało poziomu z lat 2007-2009 (32%-34%). W liczbach bezwzględnych, w porównaniu z poprzednim rokiem (24%), uczestnictwo wzrosło o 21% i wyniosło 1,7 mln wyjeżdżających dzieci (wielkość populacji 5,8 mln). Mieszkańcy Polski w wieku do 14 lat odbyli 2,2 mln podróży (w 2011 roku – 1,7 mln); średnio na osobę 1,3 podróży (w 2011 r. – 1,2), a średnia długość pobytu (10,3 noclegu) była wyższa niż w trzech poprzednich latach (9,4 - 10,0).

2. Częstotliwość wyjazdów

Istotnym wskaźnikiem aktywności turystycznej społeczeństwa jest, obok poziomu uczestnictwa, średnia liczba wyjazdów na osobę w ciągu roku. W 2012 roku średnia ta dla wyjeżdżających na 5 i więcej dni wyniosła 1,5 wyjazdu.

W latach 2007-2009 średnia długość pobytu podczas podróży długookresowych utrzymywała się na zbliżonym poziomie (8,8-9,1 noclegu). W 2010 roku była znacznie wyższa (9,8) niż w poprzednich latach. Rok później spadła do poziomu wcześniejszych lat, a w 2012 roku – jeszcze bardziej i była najniższa z całego okresu 2007-2012. Oznacza to, że w 2012 roku Polacy wyjeżdżali na 5 i więcej dni dość rzadko (rzadziej tylko w 2009 roku) i średnio na krótki okres.

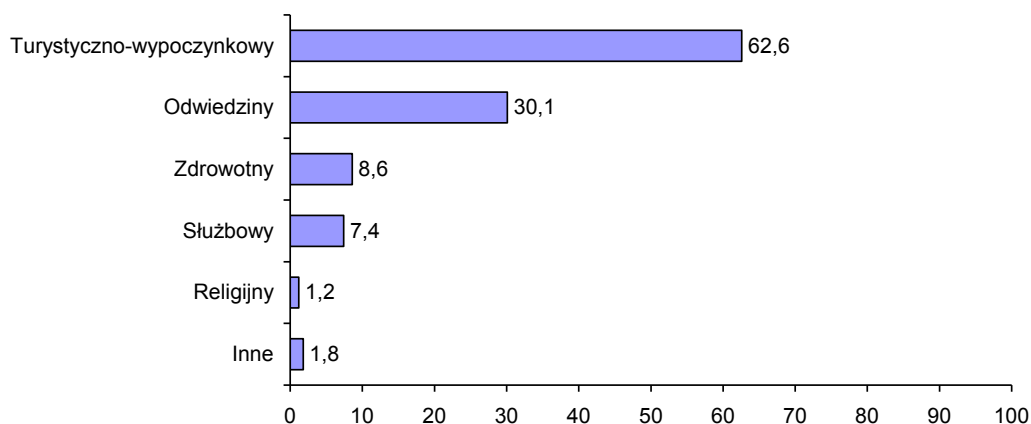
Tab. VII   **Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży długookresowych w latach 2007-2012**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba wyjazdów na osobę	1,7	1,5	1,4	1,6	1,6	1,5
Średnia długość pobytu	8,8	9,1	9,0	9,8	9,0	8,4

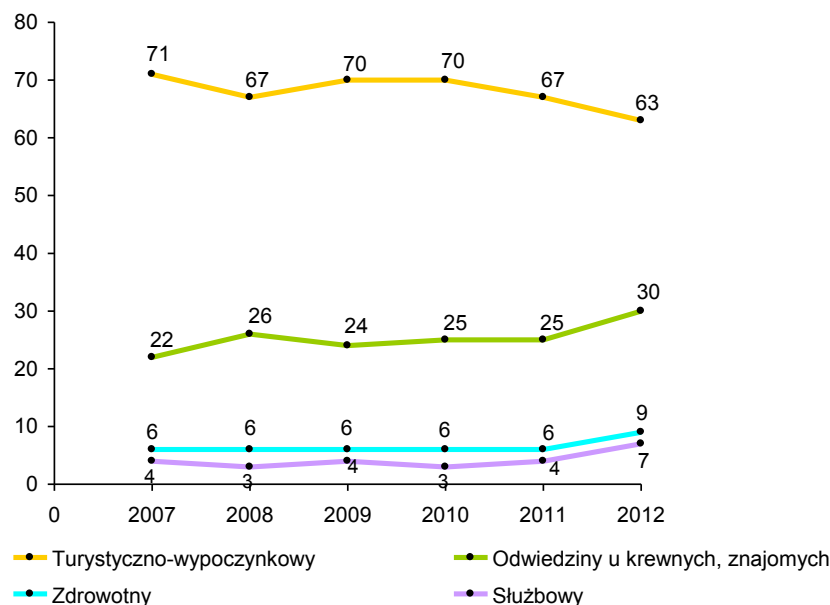
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

3. Uczestnictwo według celów wyjazdów

W 2012 roku, podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczestników krajowych wyjazdów długookresowych podróżowało w celach turystyczno-wypoczynkowych (63%; w 2011 r. – 67%), a następnie w odwiedziny do krewnych lub znajomych (30%), w celach zdrowotnych (9%) i służbowych (7%). W 2007 roku odsetek uczestniczących w wyjazdach turystyczno-wypoczynkowych był najwyższy z całego analizowanego okresu, odsetek zaś uczestniczących w wyjazdach w odwiedziny – najniższy. W następnym roku spadek odsetka wyjeżdżających w celach turystycznych (o 4 pkt. proc.) i wzrost odsetka odwiedzających rodziny (o 4 pkt.) sprawiły, że krzywe ilustrujące uczestnictwo w wyjazdach długookresowych w obu tych celach zbliżyły się do siebie (rys. 6). W 2009 roku notujemy wzrost odsetka wyjeżdżających w celach turystycznych (o 3 pkt.) i spadek odsetka udających się do krewnych (o 2 pkt.). Krzywe, podobnie jak w roku 2007, oddaliły się od siebie: wzrastała ranga wyjazdów w celach typowo turystycznych w porównaniu z wyjazdami w odwiedziny. W 2010 roku obserwujemy niewielki zwrot tendencji: wzrósł odsetek podróżujących w odwiedziny. W latach 2011-2012 spadła ranga uczestnictwa w długich wyjazdach w celach typowo turystycznych. Obie krzywe ponownie zbliżyły się do siebie, bardziej niż w poprzednich latach analizowanego okresu.

Rys. 5. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według celów (%)³

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 6. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według głównych celów w latach 2007-2012 (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2009 roku, podobnie jak w latach poprzednich, obserwujemy związek między wyjazdami w celach turystyczno-wypoczynkowych, a sytuacją materialną. Im lepsza sytuacja materialna tym większy odsetek wyjeżdżających w takim celu.

³ Uczestnictwo w wyjazdach danego rodzaju (długookresowych, krótkookresowych, zagranicznych) wyróżnionych ze względu na cel, sposób organizacji, rodzaj zakwaterowania itp. to odsetki osób, które co najmniej raz wzięły udział w tak wyróżnionym wyjeździe, wśród wszystkich uczestników danego rodzaju wyjazdów. Jeśli badane osoby uczestniczyły więcej niż raz w danym rodzaju wyjazdów, mogły wyjeżdżać w różnych celach, korzystać z różnych form organizacyjnych, różnych rodzajów zakwaterowania. W związku z tym odsetki w zestawieniach dotyczących uczestnictwa przekraczają 100.

Spośród podróżujących na 5 i więcej dni turystyczno-wypoczynkowy cel wyjazdów najczęściej wymieniały osoby w wieku 30-39 lat, z wyższym wykształceniem w dobrej sytuacji materialnej, z miast liczących 101-500 tys. mieszkańców.

Krewnych (znajomych) najczęściej odwiedzają osoby starsze (60 i więcej lat) i najmłodsze (15-19 lat), z wykształceniem podstawowym, częściej kobiety niż mężczyźni, częściej osoby zamieszkałe na wsi i w dużych miastach niż w innych miejscowościach.

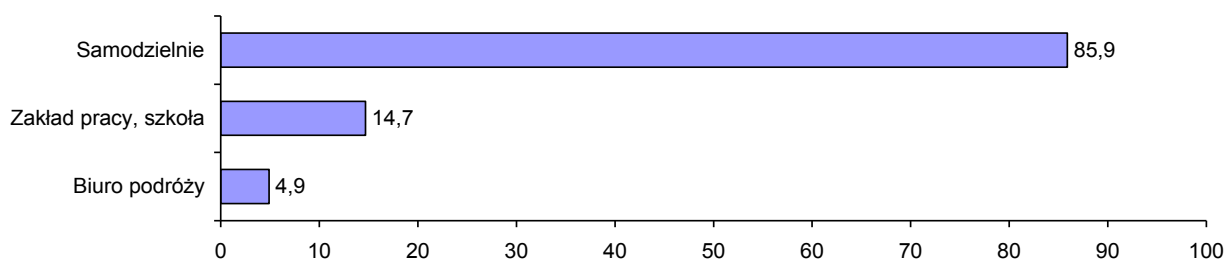
W celach służbowych częściej wyjeżdżają mężczyźni niż kobiety, osoby w wieku 40-49 lat, z wyższym wykształceniem, w dobrej sytuacji materialnej, z miast liczących 21-100 tys. mieszkańców.

Uczestnictwo w wyjazdach w celach zdrowotnych ma związek z wiekiem (starsi wyjeżdżają częściej). Najwyższy poziom uczestnictwa w takich wyjazdach obserwujemy w grupie osób od 60 lat wzwyż. W celach religijnych najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 20-29 i 50-59 lat, z wyższym wykształceniem i z miast od 101 do 500 tys. mieszkańców.

4. Uczestnictwo według form organizacyjnych

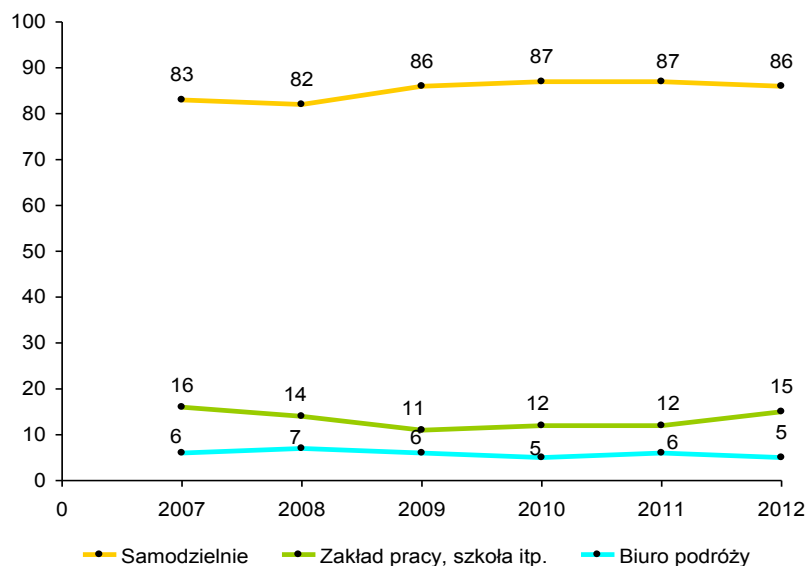
Polacy wyjeżdżający na co najmniej 5 dni najczęściej uczestniczą w podróżach organizowanych samodzielnie (w 2012 r. – 86%). Na wczasy i inne imprezy turystyczne organizowane przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, organizacje społeczne i kluby sportowe wyjechało 15% uczestników wyjazdów długookresowych; 5% skorzystało z usług biur podróży. W porównaniu z poprzednim rokiem zanotowano spadek odsetka osób organizujących sobie wyjazdy samodzielnie (o 1 pkt. proc.) i wzrost odsetka korzystających z pomocy zakładu pracy, szkoły i innych instytucji (o 3 pkt.) oraz spadek odsetka korzystających z biur podróży (o 1 pkt. proc.). Odsetek wyjeżdżających z biurami podróży był najniższy z całego okresu 2007-2012 (podobnie jak w 2010 roku).

Rys. 7. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według form organizacyjnych (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 8. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych w latach 2007-2012 (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2012 roku samodzielnie organizowały sobie wyjazdy najczęściej osoby zamieszkałe w dużych aglomeracjach, w wieku 20-29 lat, z wyższym wykształceniem, będące w średniej sytuacji materialnej. Największy odsetek uczestnictwa w wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły i innych organizatorów (oprócz biur podróży) obserwujemy wśród osób w wieku 50-59 lat, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, mieszkańców wsi i miast średniej wielkości oraz osób w złej sytuacji materialnej. Z usług biur podróży najczęściej korzystały osoby w wieku 30-49 lat, z wykształceniem średnim i wyższym, z miast liczących od 21 do 100 tys. mieszkańców, w dobrej sytuacji materialnej.

5. Uczestnictwo według terminów wyjazdów

W 2012 roku 82% uczestników podróży długookresowych wyjechało w lecie, 25% jesienią, 18% w zimie i 12% na wiosnę⁴.

W lecie najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 15-19 oraz 20-39 lat, z wyższym wykształceniem oraz mieszkańcy miast liczących powyżej 500 tys. mieszkańców; najrzadziej podróżowały osoby najstarsze, osoby w złej sytuacji materialnej oraz z najmniejszych miast.

Jesienią najczęściej wyjeżdżały osoby najstarsze, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, zamieszkałe w małych miastach, będące w złej sytuacji materialnej.

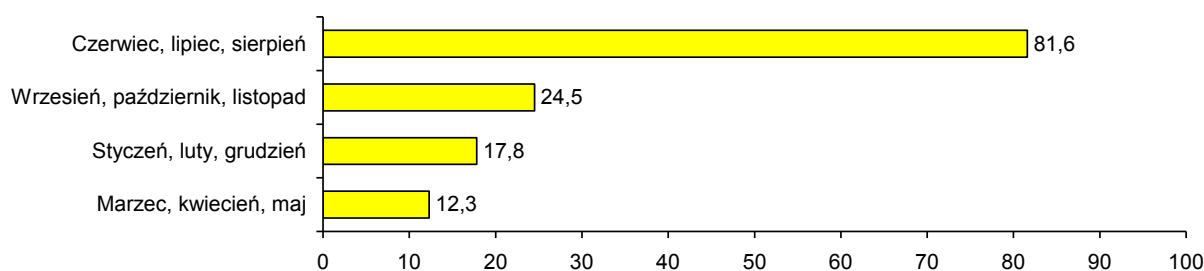
⁴ Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Wiosną najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 20-29 oraz 60 i więcej lat, mniej zamożne, zamieszkałe w miastach liczących 21-100 tys. mieszkańców, z wykształceniem zasadniczym zawodowym; najrzadziej – młodzież szkolna i mieszkańcy dużych aglomeracji.

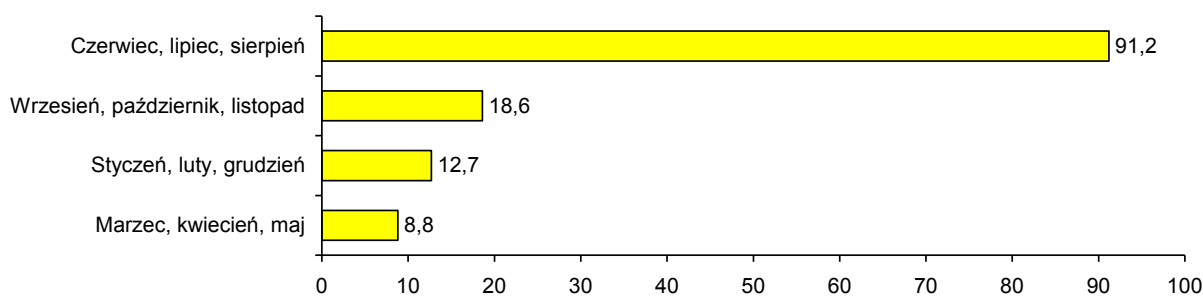
Zimą najczęściej wyjeżdżali mieszkańcy dużych miast, osoby w dobrej sytuacji materialnej, w wieku 40-49 lat, ze średnim i wyższym wykształceniem; najrzadziej – osoby w wieku 15-19 i 30-39 lat, z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz mieszkańcy małych i średnich miast.

Rys. 9. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 10. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w celach typowo turystycznych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

6. Cechy krajowych wyjazdów długookresowych

W 2012 roku 9,5 mln Polaków w wieku 15 i więcej lat uczestniczyło w 14,7 mln podróży długookresowych (na 5 i więcej dni). W celach typowo turystycznych podróżowało 62,6%, czyli ok. 5,9 mln osób uczestnicząc w 7,2 mln wyjazdów (średnio wypada 1,2 podróży na wyjeżdżającą osobę). W odwiedziny wyjechało 2,9 mln osób uczestnicząc w 3,5 mln podróży (średnio również 1,2 na osobę), służbowo 0,7 mln osób uczestnicząc w 2,4 mln podróży (średnio 3,4 na osobę).

Tab. VIII Cele krajowych podróży długookresowych (%)

	2011	2012
Turystyczno-wypoczynkowy	52	49
Odwiedziny u krewnych, znajomych	30	24
Służbowy	10	16
Zdrowotny	4	5
Religijny	1	1
Inny	3	5

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. IX Sposób organizacji krajowych podróży długookresowych (%)

	2011	2012
Całkowicie biuro podróży	2	2
Częściowo biuro podróży	2	-
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	7	11
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	7	7
Samodzielnie	82	80

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. X Rodzaj zakwaterowania podczas krajowych podróży długookresowych (%)

	2011	2012
Hotel, motel	7	14
Pensjonat	16	14
Ośrodek wczasowy	8	8
Dom pracy twórczej	–	1
Schronisko, dom wycieczkowy	2	1
Sanatorium	3	3
Przystanie jachtowe	b.d.	–
Kwatera agroturystyczna	6	5
Inna kwatera	11	12
Domek kempingowy	2	3
Namiot (przyczepa) nieodpłatnie	1	1
Namiot (przyczepa) płatnie	2	2
Mieszkanie krewnych na wsi	13	10
Mieszkanie krewnych w mieście	21	18
Domek na działce	5	4
Inny	3	4

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XI Środki transportu wykorzystywane podczas krajowych podróży długookresowych (%)

	2011	2012
Samochód osobowy	71	68
Inny samochód	–	2
Pociąg	16	16
Kursowy autobus	7	6
Komunikacja podmiejska	–	–
Autokar	5	7
Motocykl, rower	–	–
Samolot	–	–
Wodny środek transportu	–	–
Inny rodzaj podróżowania	1	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

V. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych – zmiany i tendencje w latach 2007-2012

1. Poziom uczestnictwa

W 2012 roku w krótkich podróżach (2-4 dni) na terenie kraju uczestniczyło 30% mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat, czyli o dziewięć punktów procentowych więcej niż w 2011 roku. Na jedną podróż, podobnie jak w poprzednich latach, przypadło średnio 1,9 noclegu. Na jedną osobę przypadło średnio 2,6 podróży, czyli również podobnie jak w 2011 roku. Można oszacować, że w 2011 roku w wyjazdach krótkookresowych uczestniczyło 9,9 mln osób (w 2011 r. – 6,7 mln). Odbyły one 26,0 mln podróży (wzrost o 52%), podczas których skorzystały z 49,1 mln noclegów.

W 2012 roku uczestnictwo w krótkich podróżach było najbardziej zróżnicowane przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej oraz wiek, sytuację materialną i wykształcenie. Szczególnie wyróżniają się: przynależność do grupy społeczno-zawodowej – od 9% uczestniczących rencistów do 94% wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów, oraz sytuacja materialna – od 14% osób w złej sytuacji materialnej do 56% osób w dobrej sytuacji. Utrzymują się związki widoczne w poprzednich latach: im lepsza sytuacja materialna i wyższy poziom wykształcenia (według podziału: wykształcenie poniżej średniego, średnie, wyższe), tym wyższy poziom uczestnictwa w wyjazdach na krótko.

Tab. XII Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według grup społeczno-zawodowych (%)

	2012
Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	94
Uczniowie i studenci	60
Prywatni przedsiębiorcy	46
Rolnicy	31
Bezrobotni	27
Pracownicy administracyjno-biurowi	25
Robotnicy	24
Emeryci	16
Gospodynie domowe	14
Renciści	9
Ogółem mieszkańcy Polski w wieku 15 i więcej lat	30

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W krótkookresowych podróżach najczęściej uczestniczyły osoby z wyższym wykształceniem (64%), będące w dobrej sytuacji materialnej (56%), w wieku 15-19 (57%) i 20-29 lat (46%), a z grup społeczno-zawodowych – wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (94%), uczniowie i studenci (60%), prywatni przedsiębiorcy (46%) oraz rolnicy (31%). Najrzadziej – osoby w wieku 60 i więcej lat (13%), w złej sytuacji materialnej (14%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (17%), a z grup społeczno-zawodowych – renciści (9%), gospodynie domowe (14%) i emeryci (16%).

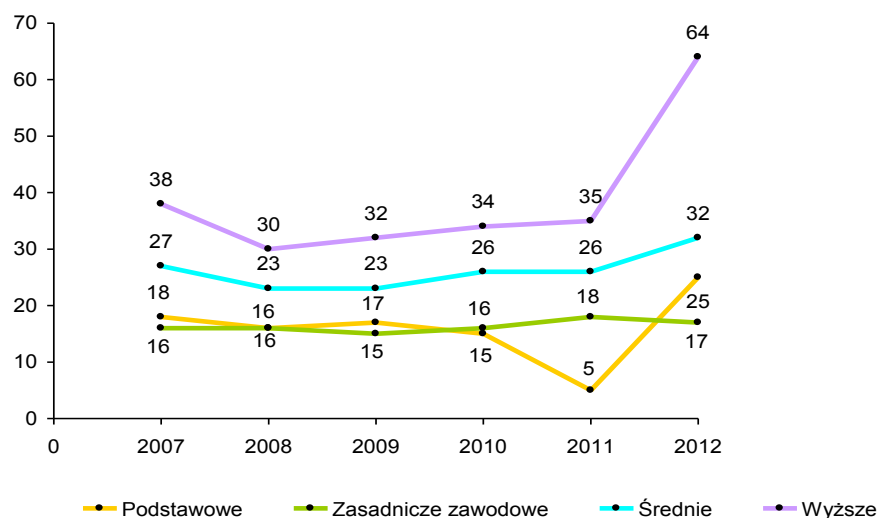
W 2012 roku uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych było w większym stopniu niż w 2011 różnicowane przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wykształcenie i wielkość miejscowości zamieszkania, w mniejszym zaś przez wiek i sytuację materialną.

Tab. XIII Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według wieku (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
15-19 lat	32	27	28	29	18	57
20-29	30	29	27	32	26	46
30-39	27	24	22	25	18	36
40-49	21	17	21	20	23	31
50-59	23	18	20	20	21	21
60 i więcej	13	13	13	13	17	13
Ogółem	23	20	21	22	21	30

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

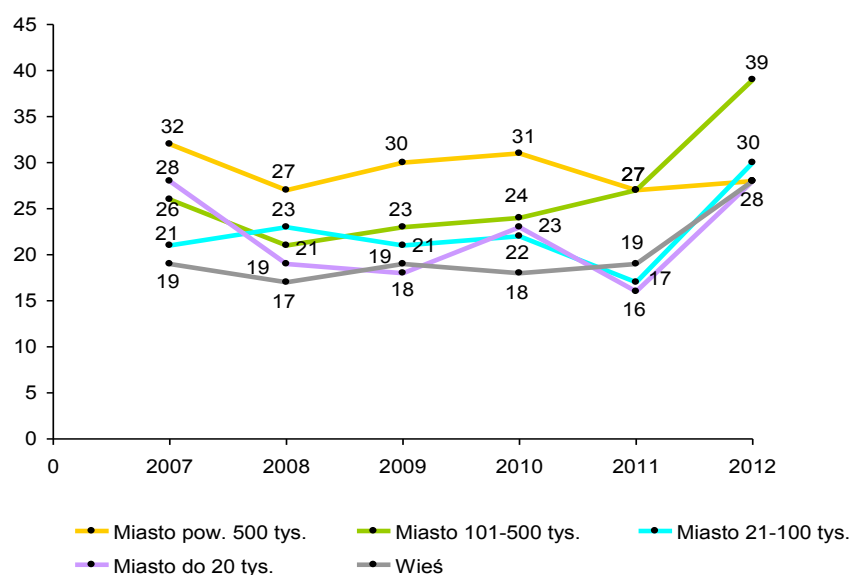
Rys. 11. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według wykształcenia (%)

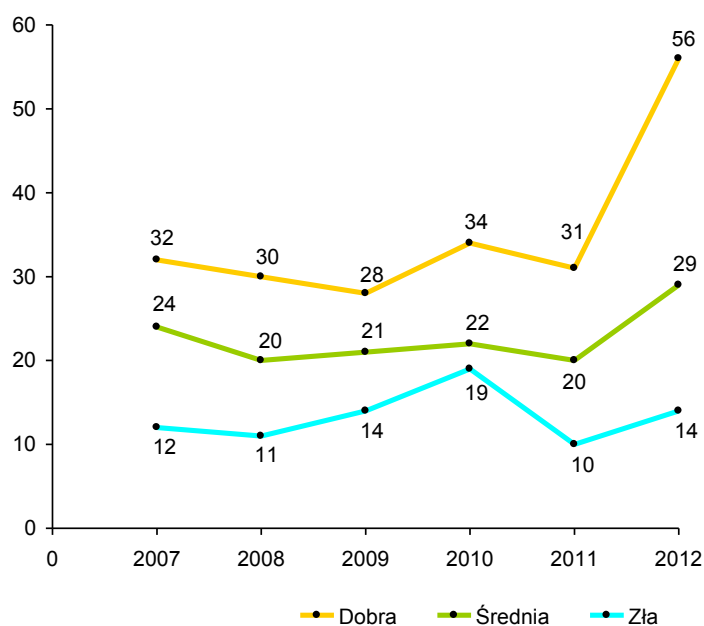
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Po dwóch latach spadku, w 2012 roku uczestnictwo dzieci w wieku do 14 lat w krajowych wyjazdach krótkookresowych, podobnie jak w długookresowych, znacznie wzrosło (do 20%). W liczbach bezwzględnych, w porównaniu z poprzednim rokiem (14%), uczestnictwo wzrosło o 50% i wynosiło 1,2 mln wyjeżdżających dzieci. Mieszkańcy Polski do 14 lat odbyli 2,5 mln podróży (w 2011 r. – 1,6 mln); średnio na osobę 2,1 podróży (w 2011 r. – 2,0), a średnia długość pobytu (2,2 noclegu) była wyższa niż w poprzednich latach.

Rys. 12. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według miejsca zamieszkania (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 13. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2007-2012 według sytuacji materialnej (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

2. Częstotliwość wyjazdów

Tab. XIV Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży krótkookresowych w latach 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba wyjazdów na osobę	2,6	3,1	2,6	2,8	2,6	2,6
Średnia długość pobytu	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2012 roku osoby uczestniczące w krajowych podróżach krótkookresowych wyjeżdżały podobnie często jak w poprzednim roku oraz w latach 2006 i 2009 (średnio 2,6 wyjazdu na osobę). Średnia długość pobytu (1,9 noclegu) była podobna jak w ostatnich pięciu latach.

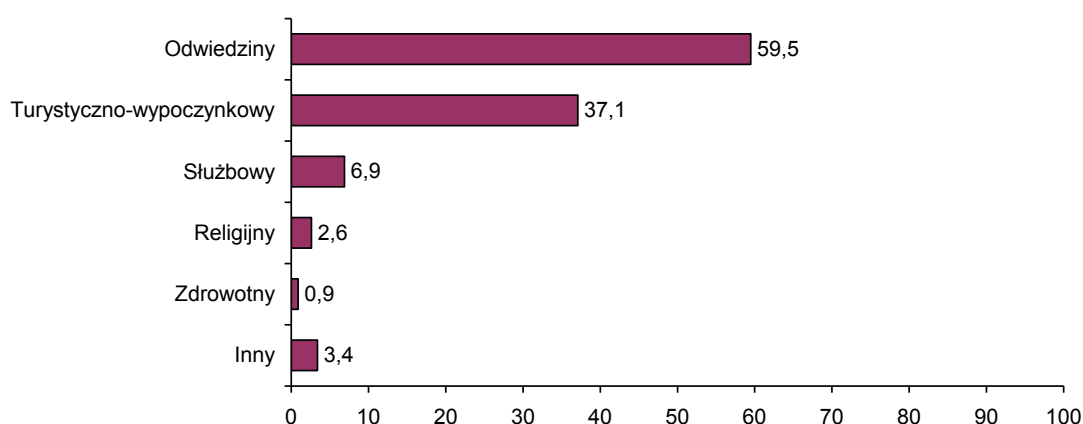
Średnia długość pobytu podczas wyjazdów krótkookresowych jest od lat stabilna, a średnia liczba wyjazdów dość stabilna. Interesujące, że najwyższa była w 2008 roku, gdy uczestnictwo uzyskało najniższy poziom z całego analizowanego okresu (20%), czyli relatywnie mało osób uczestniczyło w dużej (średnio) liczbie podróży.

3. Uczestnictwo według celów wyjazdów

W 2012 roku odsetek osób wyjeżdżających na 2-4 dni w celach turystyczno-wypoczynkowych (37% - spadek o 3 pkt. proc.) był znacznie niższy od odsetka osób, dla których głównym celem było odwiedzenie krewnych lub znajomych (60% - wzrost o 8 pkt.).

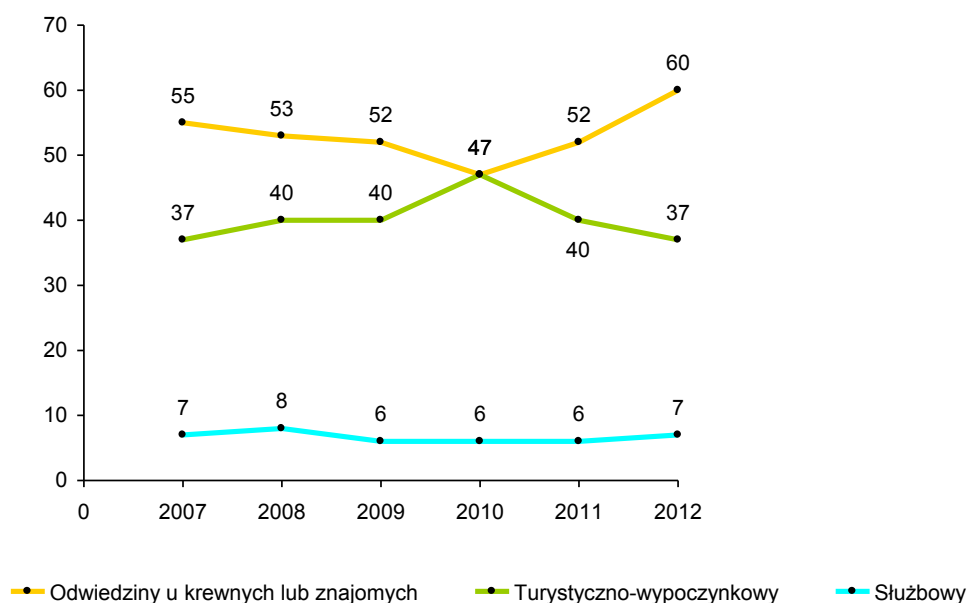
Rys. 14. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według celów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Od 2008 roku obserwujemy tendencję, zgodnie z którą wyjazdy krótkookresowe w celu typowo turystycznym nabierały dla Polaków większego znaczenia w porównaniu z rodzinno-towarzyskimi. Obserwujemy wzrost odsetka wyjeżdżających w celach turystycznych, który w 2009 roku utrzymuje się na podobnym poziomie jak rok wcześniej i spadek odsetka wyjeżdżających w odwiedziny. Odsetek wyjeżdżających w celach turystycznych był w roku 2010 najwyższy z całego okresu 2007-2010; odsetek wyjeżdżających w odwiedziny – najniższy. Po 2010 roku obserwujemy odwróconą tendencję – ponownie dominują wyjazdy w celach rodzinno-towarzyskich.

W 2012 roku spośród wyjeżdżających na krótko, odwiedziny u krewnych lub znajomych jako cel wyjazdów najczęściej wymieniały: osoby w złej sytuacji materialnej (80%), w wieku 50-59 lat (71%), zamieszkałe w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców (71%) i miastach liczących od 21 do 100 tys. (68%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (67%) oraz kobiety (67%). W celach turystyczno-wypoczynkowych najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 15-19 lat (63%), z wyższym wykształceniem (56%), służbowo - osoby z wyższym wykształceniem (17%) oraz zamieszkałe w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców (15%), a w celach religijnych – w wieku 60 i więcej lat (9%), w wieku 50-59 lat (7%) oraz osoby z wyższym wykształceniem (7%).

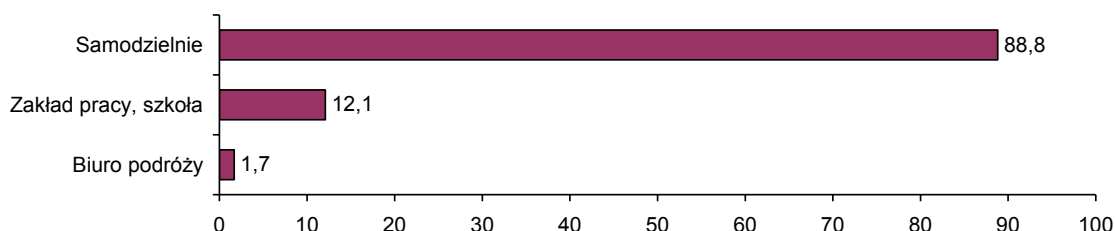
Rys. 15. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według głównych celów w latach 2007-2012 (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

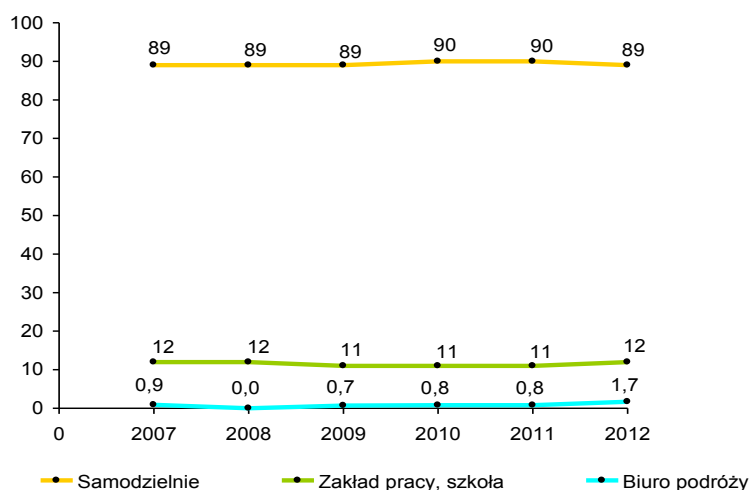
Mniejsza miejscowość zamieszkania i gorsza sytuacja materialna sprzyja krótkookresowym wyjazdom w odwiedziny do krewnych i znajomych. Relatywnie wyższe wykształcenie sprzyja krótkookresowym wyjazdom służbowym. Służbowo zdecydowanie częściej wyjeżdżają mężczyźni niż kobiety.

4. Uczestnictwo według form organizacyjnych

Krótkie podróże krajowe organizowane są na ogół całkowicie samodzielnie (niemal 90% spośród wyjeżdżających na krótki okres); druga znacząca forma, ale statystycznie mniej istotna, to wycieczki (rajdy) i krótkie pobyty organizowane przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, kluby sportowe i inne organizacje (12%). Udział biur podróży w tego typu wyjazdach jest znikomy (uczestnictwo w granicach błędu statystycznego). W 2012 roku w porównaniu z poprzednimi latami nie obserwujemy istotnych statystycznie zmian pod względem form organizacyjnych wyjazdów. W latach (2007-2012) formy organizacyjne krótkookresowych wyjazdów Polaków zmieniały się w niewielkim stopniu. Samodzielnie organizowało sobie wyjazd 89-90% uczestników krótkich podróży (największy odsetek – w latach 2010-2011); w wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, organizacje społeczne, kluby sportowe itp. uczestniczyło 11-12% (najmniejszy odsetek – w latach 2009-2011). Odsetek wyjeżdżających z biurem podróży wynosił 0,0-1,7% i mieścił się w granicach błędu statystycznego.

Rys. 16. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według form organizacyjnych (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 17. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych w latach 2007-2012 (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2012 roku wśród wyjeżdżających na krótko samodzielnie organizowały sobie podróże najczęściej osoby w wieku 40-59 lat (100%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (100%), w złej sytuacji materialnej (100%), zamieszkałe w miastach liczących 21-100 tys. mieszkańców (96%). W krótkookresowych wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, kluby sportowe i organizacje społeczne najczęściej brały udział osoby w wieku 15-19 lat (25%), z wykształceniem podstawowym (28%) i wyższym (17%), w dobrej sytuacji materialnej (17%), zamieszkałe w miastach liczących powyżej 100 tys. mieszkańców (15%). Z biurem podróży najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 60 i więcej lat (9%), zamieszkałe w miastach od 101 do 500 tys. mieszkańców (4%), ze średnim wykształceniem (4%).

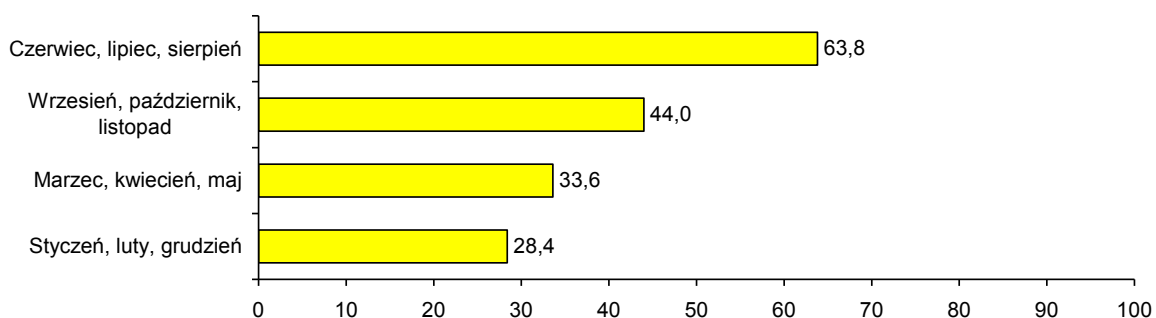
Wyjazdy na 2-4 dni w celach typowo turystycznych samodzielnie organizowało sobie 86% uczestników, 12% brało udział w wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły i inne instytucje, 5% - przez biura podróży.

5. Uczestnictwo według terminów wyjazdów

W 2012 roku 64% uczestników podróży krótkookresowych wyjechało w lecie, 44% – jesienią, 34% – wiosną i 28% – zimą.

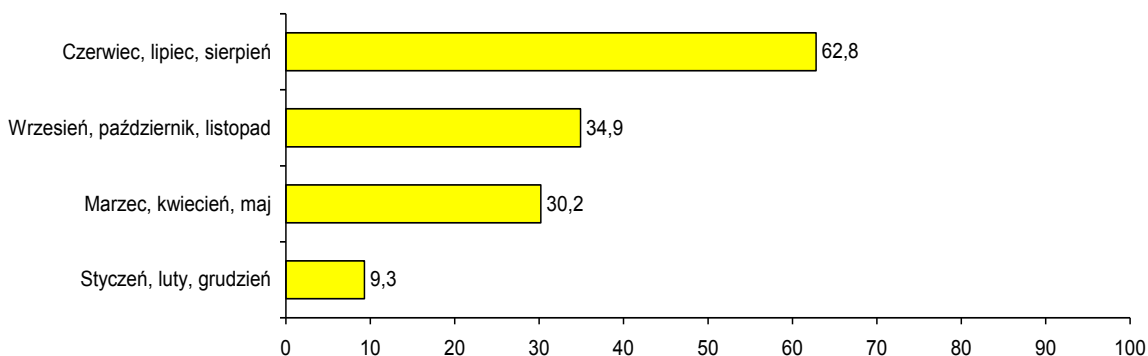
Spośród podróżujących na krótko, latem 2012 roku najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 15-29, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, zamieszkałe w miastach od 101 do 500 tys. mieszkańców, będące w średniej sytuacji materialnej. Jesienią – osoby w wieku 40-49 lat, z wyższym wykształceniem, zamieszkałe w miastach od 21-100 tys. mieszkańców oraz będące w złej sytuacji materialnej. Wiosną – osoby w wieku 50-59 lat, z podstawowym i wyższym wykształceniem, z miast powyżej 500 tys. mieszkańców, będące w średniej sytuacji materialnej. Zimą – osoby w wieku 30-39 lat, z wyższym wykształceniem, z miast liczących do 21-100 tys. mieszkańców oraz określające swą sytuację materialną jako średnią. Im lepsza sytuacja materialna, tym rzadsze wyjazdy jesienią i częstsze wyjazdy wiosną.

Rys. 18. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 19. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w celach typowo turystycznych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Wskaźniki uczestnictwa Polaków w wyjazdach na 2-4 dni w celach typowo turystycznych we wszystkich porach roku są niższe niż odpowiednie wskaźniki uczestnictwa we wszystkich wyjazdach krótkookresowych zrealizowanych w poszczególnych porach roku.

6. Cechy krajowych wyjazdów krótkookresowych

W 2012 roku 9,9 mln mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat uczestniczyło w 26,0 mln krajowych podróży krótkookresowych (na 2-4 dni). W celach typowo turystycznych podróżowało 37,1%, czyli ok. 3,7 mln osób uczestnicząc w 8,1 mln wyjazdów (średnio 2,2 podróży w takim celu na osobę). W odwiedziny wyjechało 5,9 mln osób uczestnicząc w 9,4 mln podróży (średnio 1,6 na osobę), służbowo – 0,7 mln osób biorąc udział w 6,2 mln wyjazdach (średnio 8,9 na osobę). W celach religijnych 0,3 mln osób podróżując 0,5 mln razy (średnio 1,7 na osobę).

Krótkookresowy wyjazd samodzielnie organizowało sobie 88,8% Polaków, czyli ok. 8,8 mln osób podróżując 20,5 mln razy (średnio 2,3 podróży na osobę), z zakładu pracy lub szkoły – 1,2 mln osób biorąc udział w 4,7 mln podróży (średnio 3,9 na osobę), z biurem podróży – 0,2 mln osób wyjeżdżających 0,8 mln razy (średnio 4,0 na osobę).

Tab. XV Cele krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Turystyczno-wypoczynkowy	30	31
Odwiedziny u krewnych, znajomych	52	36
Służbowy	14	24
Zdrowotny	1	1
Religijny	1	2
Inny	2	6

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XVI Sposób organizacji krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Całkowicie biuro podróży	2	2
Częściowo biuro podróży	1	1
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	6	12
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	5	6
Samodzielnie	86	79

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XVII Rodzaj zakwaterowania podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Hotel, motel	13	25
Pensjonat	7	9
Ośrodek wczasowy	2	2
Dom pracy twórczej	1	1
Schronisko, dom wycieczkowy	1	2
Sanatorium	–	–
Przystanie jachtowe	b.d.	–
Kwatera agroturystyczna	2	2
Inna kwatera	5	5
Domek kempingowy	2	1
Namiot (przyczepa) nieodpłatnie	2	1
Namiot (przyczepa) płatnie	1	1
Mieszkanie krewnych na wsi	26	16
Mieszkanie krewnych w mieście	30	27
Domek na działce	5	4
Inny	3	4

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XVIII Środki transportu wykorzystywane podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Samochód osobowy	68	71
Inny samochód	1	2
Pociąg	12	11
Kursowy autobus	11	5
Komunikacja podmiejska	2	1
Autokar	4	7
Motocykl, rower	–	–
Samolot	–	2
Wodny środek transportu	–	–
Inny rodzaj podróżowania	2	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

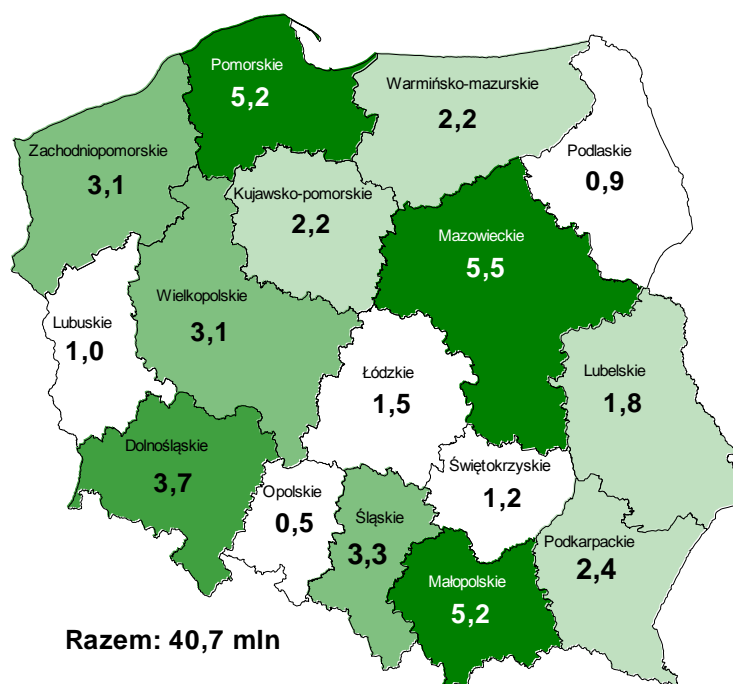
VI. Kierunki krajowych wyjazdów według województw

1. Przyjazdy turystów krajowych do poszczególnych województw

W 2012 roku uczestnictwo Polaków w wieku 15 i więcej lat w krajowych wyjazdach długookresowych było o sześć punktów procentowych wyższe niż rok wcześniej, w krajowych wyjazdach krótkookresowych – o dziewięć punktów wyższe. Uczestnicy wyjazdów na 5 i więcej dni podróżowali nieco rzadziej (1,5 razy), na 2-4 dni – podobnie często (2,6 razy). W rezultacie liczba obu rodzajów wyjazdów była wyższa niż rok wcześniej. Według szacunków, Polacy odbyli 14,7 mln podróży długookresowych (o 2,2 mln, czyli o 18% więcej niż w poprzednim roku) i 26,0 mln krótkookresowych (o 8,9 mln, czyli o 52% więcej) – łącznie 40,7 mln podróży (o 11,1 mln, czyli o 38% więcej). Zanotowano więcej przyjazdów do czternastu z szesnastu województw (oprócz lubelskiego i podlaskiego).

W 2012 roku najwięcej turystów, czyli osób, które na terenie danego województwa spędziły co najmniej jedną noc, przyjeły województwa: mazowieckie, pomorskie i małopolskie. Te trzy województwa przyjeły 37% całego krajowego ruchu turystycznego. Kolejne cztery: dolnośląskie, śląskie, zachodniopomorskie i wielkopolskie przyjeły 31%. Tak więc do siedmiu wymienionych województw przyjechało ponad dwie trzecie (68%) wszystkich podróżujących po kraju Polaków. Trzy spośród tych województw mają na swoim obszarze tereny górskie (małopolskie, śląskie i dolnośląskie), dwa są województwami nadmorskimi (pomorskie i zachodniopomorskie), dwa zaś położone są centralnie. Województwa, które w skali roku przyjeły najmniej krajowych turystów, to: opolskie, podlaskie, lubuskie, świętokrzyskie i łódzkie.

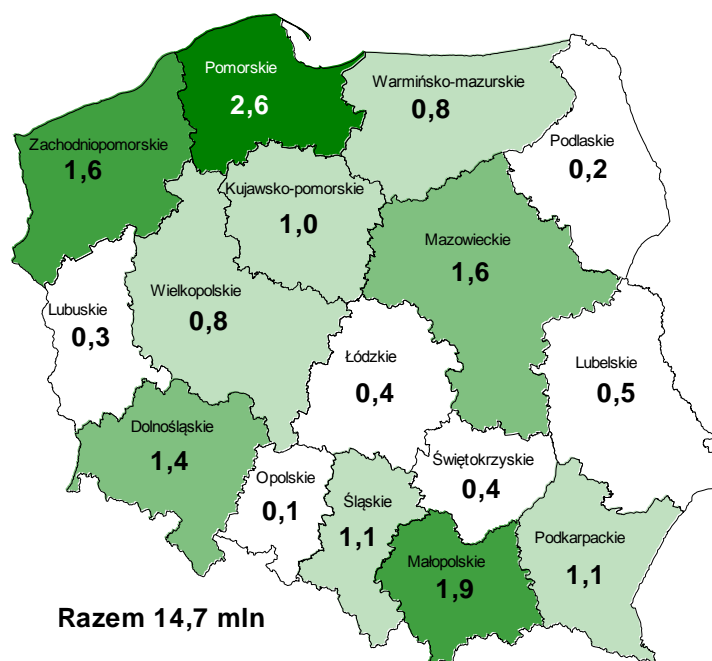
Rys. 20. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2012 roku według województw i liczby podróży (mln)

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 2,1 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 21. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2012 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)

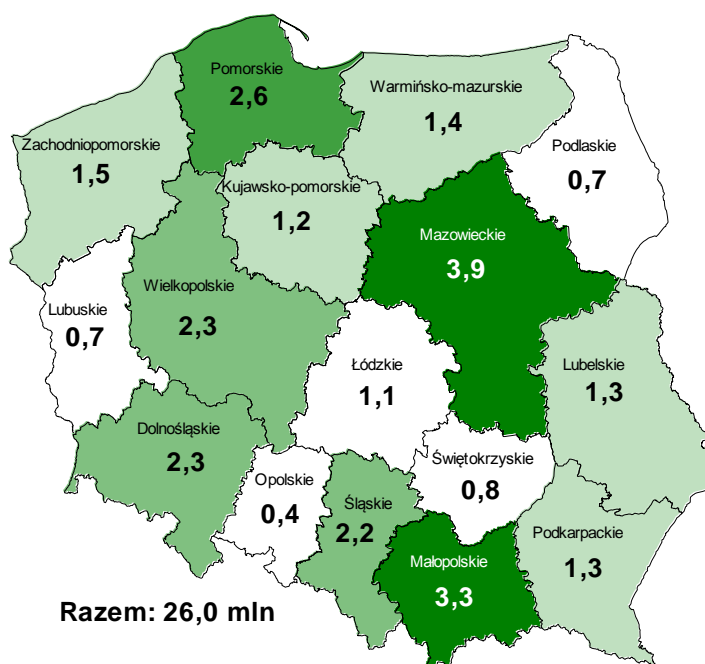

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 1,1 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 22. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2012 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 1,0 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W czasie podróży długookresowych polscy turyści najczęściej odwiedzali województwa: pomorskie, małopolskie, zachodniopomorskie, mazowieckie i dolnośląskie. Przyjęły one łącznie 58% uczestników krajowych podróży długookresowych. Województwa najmniej odwiedzane podczas podróży co najmniej pięciodniowych to: opolskie, podlaskie, lubuskie, łódzkie, świętokrzyskie i lubelskie.

W porównaniu z poprzednim rokiem, większą liczbę przyjazdów długookresowych zano-towano do województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, małopolskiego, dolnośląskie-go, podkarpackiego, śląskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego, łódzkiego i lubelskiego; ta-ką samą liczbę – do opolskiego i warmińsko-mazurskiego. W pozostałych województwach obserwujemy mniej przyjazdów. Procentowo najbardziej wzrosła liczba przyjazdów do ku-jawsko-pomorskiego, pomorskiego, wielkopolskiego i dolnośląskiego; najbardziej spadła – do podlaskiego, lubuskiego, zachodniopomorskiego i świętokrzyskiego. Pięć województw, które mają na swoim obszarze tereny górskie: dolnośląskie, małopolskie, podkarpackie, śląskie i świętokrzyskie, przyjęło 5,8 mln (37%) uczestników wyjazdów długookresowych, o 1,3 mln (29%) więcej niż rok wcześniej. Dwa województwa nadmorskie odwiedziło 4,2 mln (27%) uczestników podróży na co najmniej 5 dni, o 0,6 mln (17%) więcej.

W recepcji uczestników krajowych podróży krótkookresowych największy udział miały województwa: mazowieckie i małopolskie, po nich pomorskie oraz wielkopolskie, dolnośląskie i śląskie. Wymienione sześć województw przyjęło 61% uczestników krajowych podróży krótkookresowych. Ponieważ podróże na krótko w większym stopniu niż długookresowe ograniczają się do terenu własnego województwa, recepcja jest pod tym względem większa w tych województwach, w których znajdują się duże aglomeracje. Najmniej uczestników krótkookresowych podróży turystycznych przyjęły województwa: opolskie, lubuskie, podlaskie, świętokrzyskie i łódzkie.

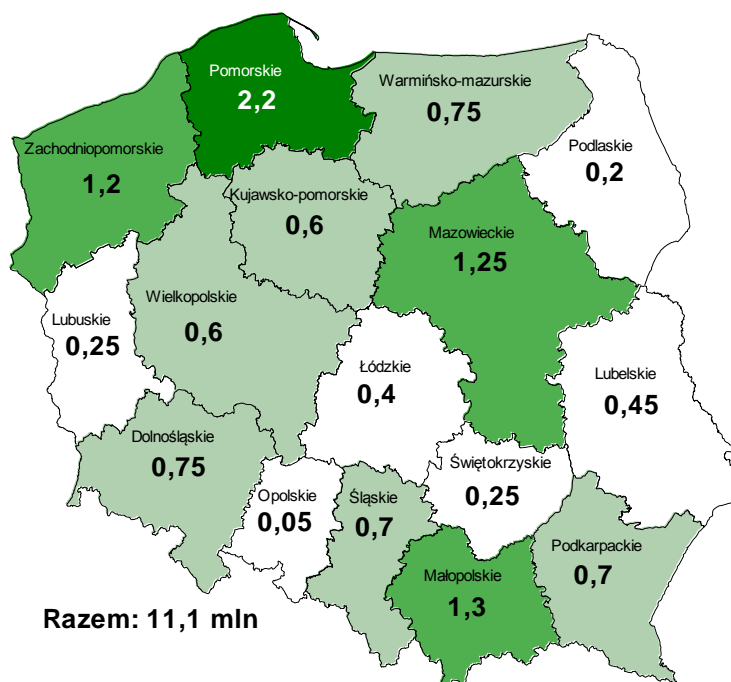
W 2012 roku w porównaniu z rokiem poprzednim większą liczbę wyjazdów krótkookresowych zanotowano do wszystkich województw oprócz podlaskiego i lubelskiego. Głównie do: mazowieckiego, pomorskiego i wielkopolskiego. Procentowo najbardziej wzrosła liczba wyjazdów do małopolskiego, podkarpackiego, pomorskiego, wielkopolskiego i mazowieckiego. Najbardziej zmalała – do podlaskiego.

Porównując rozmieszczenie krajowego ruchu turystycznego w 2011 i 2012 roku przy uwzględnieniu łącznie wyjazdów długo- i krótkookresowych stwierdzamy, że w ostatnim roku częściej podróżowano do czternastu województw, głównie do: pomorskiego, małopolskiego, mazowieckiego, wielkopolskiego, podkarpackiego i dolnośląskiego. Największy procentowy wzrost odnotowano w podróżach do województw: wielkopolskiego, pomorskiego, małopolskiego, podkarpackiego i mazowieckiego. Podobną, ogólną liczbę wyjazdów zanotowano do województwa lubelskiego, mniejszą – do podlaskiego.

2. Kierunki wyjazdów Polaków w okresie wakacji

W lipcu i sierpniu 2012 roku Polacy odbyli na terenie kraju 5,75 mln podróży urlopowo-wakacyjnych (długookresowych) – o 0,1 mln (2%) mniej niż rok wcześniej. Stanowi to (39%) wszystkich podróży na co najmniej 5 dni, w których uczestniczyli mieszkańcy Polski w ciągu całego roku. Najwięcej letnich wyjazdów długookresowych odnotowano do województw pomorskiego i zachodniopomorskiego (łącznie przyjęły 2,35 mln wyjazdów czyli 39%). Kolejne według liczby wizyt to: małopolskie, dolnośląskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie i kujawsko-pomorskie. Wymienione osiem województw było celem 83% wszystkich letnich podróży długookresowych. W porównaniu z poprzednim rokiem więcej przyjazdów zanotowano przede wszystkim do pomorskiego i dolnośląskiego; mniej – zwłaszcza do zachodniopomorskiego, lubuskiego i świętokrzyskiego. Największy wzrost liczby przyjazdów dotyczył województw: dolnośląskiego, lubelskiego i łódzkiego; największy spadek – opolskiego, świętokrzyskiego i lubuskiego.

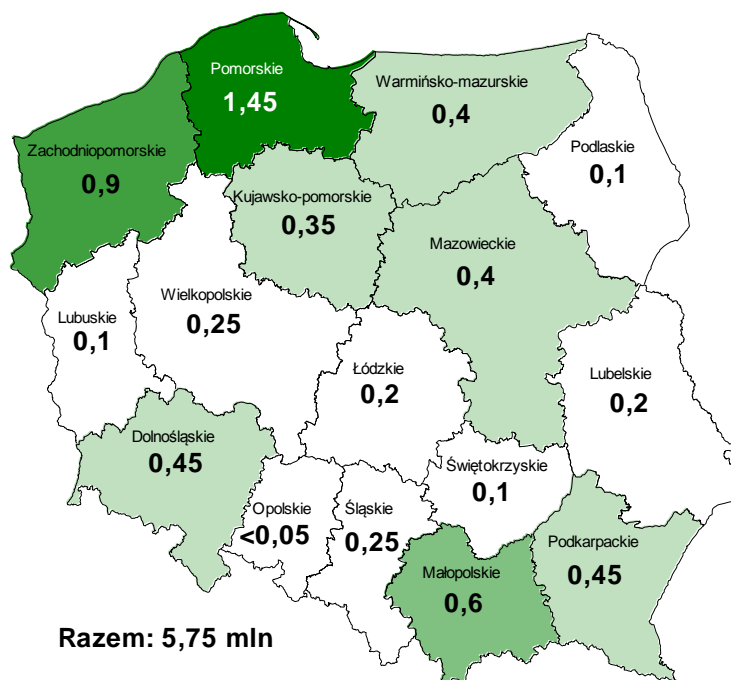
Rys. 23. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2012 roku według województw i liczby podróży (mln)

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,45 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

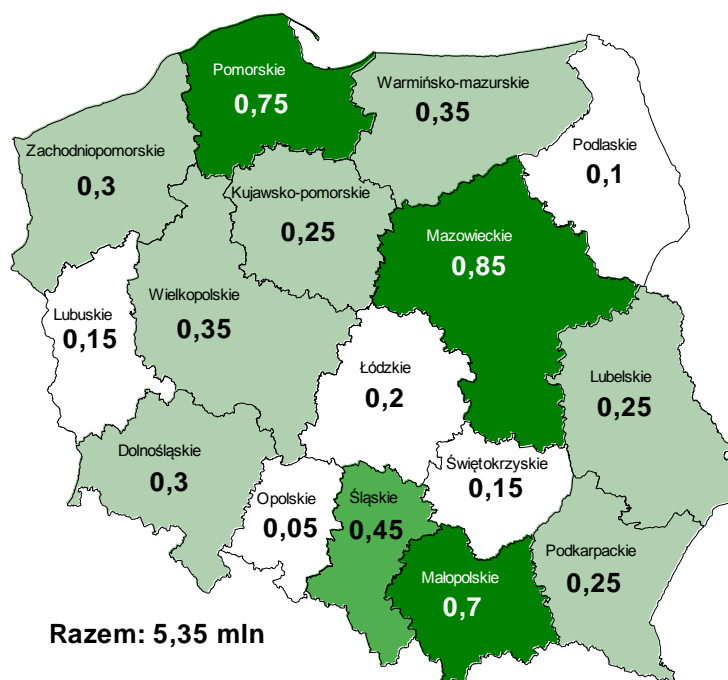
Rys. 24. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2012 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,35 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 25. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2012 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest o 0,1 mln większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Na krótko (2-4 dni) w lipcu i sierpniu 2012 roku Polacy wyjeżdżali 5,35 mln razy, czyli odbyli o 1,75 mln (49%) podróży więcej niż rok wcześniej. Stanowi to jedną piątą (21%) wszystkich krótkookresowych podróży, w których uczestniczyli mieszkańcy Polski w ciągu całego roku. Najwięcej wyjazdów na krótko zanotowano do województw: mazowieckiego, pomorskiego, małopolskiego i śląskiego. Przyjazdy na teren tych czterech województw stanowiły połowę wszystkich letnich weekendowych podróży mieszkańców Polski. W porównaniu z poprzednim rokiem więcej przyjazdów zanotowano przede wszystkim do województw: mazowieckiego, małopolskiego i pomorskiego; mniej - zwłaszcza do lubelskiego. Największy wzrost liczby przyjazdów dotyczył województw: mazowieckiego i małopolskiego; największy spadek – opolskiego i podlaskiego.

W lecie 2012 roku najwięcej turystów (ogółem przyjazdy długookresowe i krótkookresowe) przyjeły województwa: pomorskie oraz małopolskie, mazowieckie i zachodniopomorskie. Kolejne według liczby wizyt to: warmińsko-mazurskie, dolnośląskie, podkarpackie i śląskie. Wymienione osiem województw przyjąło ponad trzy czwarte (76%) całego krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu. Więcej turystów niż w 2011 roku przyjeły przede wszystkim województwa: mazowieckie, pomorskie i małopolskie, mniej – zwłaszcza zachodniopomorskie, opolskie i podlaskie. Największy wzrost liczby podróży wystąpił w mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim, pomorskim i podkarpackim; największy spadek – w opolskim, podlaskim i zachodniopomorskim.

Tab. XIX Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 2008-2012 według województw i liczby podróży (mln)

	2008	2009	2010	2011	2012
Dolnośląskie	3,2	2,8	2,8	2,7	3,7
Kujawsko-pomorskie	2,2	1,8	1,6	1,6	2,2
Lubelskie	2,1	1,7	1,3	1,8	1,8
Lubuskie	1,4	0,9	1,0	0,8	1,0
Łódzkie	0,9	1,2	1,4	1,2	1,5
Małopolskie	3,0	2,4	2,8	2,8	5,2
Mazowieckie	4,4	3,5	3,9	3,4	5,5
Opolskie	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5
Podkarpackie	2,1	1,7	1,5	1,4	2,4
Podlaskie	0,8	0,8	1,4	1,5	0,9
Pomorskie	3,7	3,7	4,5	2,8	5,2
Śląskie	2,4	1,8	2,6	2,5	3,3
Świętokrzyskie	1,1	0,9	1,3	1,0	1,2
Warmińsko-mazurskie	2,1	2,0	2,1	1,8	2,2
Wielkopolskie	2,4	2,4	2,4	1,6	3,1
Zachodniopomorskie	3,3	3,5	3,9	2,8	3,1
Łączna liczba wizyt	35,7	31,8	35,0	30,1	42,8
Liczba podróży	34,9	30,8	33,9	29,6	40,7

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XX Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 2008-2012 według województw i liczby podróży długookresowych (mln)

	2008	2009	2010	2011	2012
Dolnośląskie	1,0	1,0	1,0	1,0	1,4
Kujawsko-pomorskie	1,0	0,8	0,7	0,5	1,0
Lubelskie	0,8	0,7	0,3	0,4	0,5
Lubuskie	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3
Łódzkie	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4
Małopolskie	1,5	1,2	1,3	1,4	1,9
Mazowieckie	1,6	1,1	1,4	1,5	1,6
Opolskie	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1
Podkarpackie	1,1	0,9	0,9	0,8	1,1
Podlaskie	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2
Pomorskie	1,9	2,1	2,5	1,6	2,6
Śląskie	0,8	0,7	0,8	0,8	1,1
Świętokrzyskie	0,4	0,3	0,5	0,5	0,4
Warmińsko-mazurskie	0,9	1,0	1,0	0,8	0,8
Wielkopolskie	0,8	0,6	0,6	0,5	0,8
Zachodniopomorskie	1,8	1,9	2,2	2,0	1,6
Łączna liczba wizyt	15,0	13,7	14,5	12,9	15,8
Liczba podróży	14,3	13,3	13,7	12,5	14,7

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXI Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 2008-2012 według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)

	2008	2009	2010	2011	2012
Dolnośląskie	2,2	1,8	1,8	1,7	2,3
Kujawsko-pomorskie	1,2	1,0	0,9	1,1	1,2
Lubelskie	1,3	1,0	1,0	1,4	1,3
Lubuskie	0,9	0,5	0,7	0,4	0,7
Łódzkie	0,6	0,9	1,0	0,9	1,1
Małopolskie	1,5	1,2	1,5	1,4	3,3
Mazowieckie	2,8	2,4	2,5	1,9	3,9
Opolskie	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4
Podkarpackie	1,0	0,8	0,6	0,6	1,3
Podlaskie	0,5	0,4	1,0	1,2	0,7
Pomorskie	1,8	1,6	2,0	1,2	2,6
Śląskie	1,6	1,1	1,8	1,7	2,2
Świętokrzyskie	0,7	0,6	0,8	0,5	0,8
Warmińsko-mazurskie	1,2	1,0	1,1	1,0	1,4
Wielkopolskie	1,6	1,8	1,8	1,1	2,3
Zachodniopomorskie	1,5	1,6	1,7	0,8	1,5
Łączna liczba wizyt	20,7	18,1	20,5	17,2	27,0
Liczba podróży	20,6	17,5	20,2	17,1	26,0

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

VII. Zagraniczne podróże mieszkańców Polski według przekroczeń granicy — zmiany i tendencje w latach 2007-2012

1. Kierunki wyjazdów

W związku z wejściem Polski do strefy Schengen, od 22 grudnia 2007 roku Straż Graniczna zaprzestała rejestracji wyjazdowego i przyjazdowego ruchu na przejściach granicznych z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą. Od 2008 roku ruch na przejściach granicznych szacowany jest w Instytucie Turystyki na podstawie badań prowadzonych osiem razy w roku. Zespoły ankierów w ustalonych terminach i odcinkach czasowych zliczają osoby przekraczające granicę. Ruch na granicy Unii Europejskiej, czyli na granicy Polski z Rosją, Białorusią i Ukrainą, w dalszym ciągu rejestruje Straż Graniczna. Na tej podstawie ocenia się, że w 2012 roku polscy obywatele powracający z innych krajów przekroczyli granicę Polski 48 290 tys. razy.

Od 2010 roku, po znacznym spadku w 2009, notujemy wzrost natężenia ruchu granicznego z udziałem polskich obywateli: w 2010 roku o 8,9%, w 2011 – o 1,2%, w 2012 roku – o 11,6%.

W latach 2007-2008 krajowy ruch wyjazdowy w największym stopniu obciążał granicę południową. W latach 2007-2008 liczba przekroczeń granicy południowej była niewiele większa niż liczba przekroczeń granicy zachodniej. W 2009 roku ruch krajowy na granicy południowej był mniejszy niż na zachodniej: obserwujemy większy spadek liczby przekroczeń granicy południowej niż zachodniej. W 2010 roku nastąpił znaczny wzrost liczby przekroczeń granicy południowej (o ponad jedną czwartą) i spadek przekroczeń granicy zachodniej (o 5,9%). W rezultacie przejścia na granicy z Czechami i Słowacją przyjęły ponad 40% krajowego ruchu wyjazdowego, przejścia na granicy z Niemcami - 33%. W 2012 roku, po spadku w 2011 (o 3,2%), obserwujemy ponowny wzrost (o 18,1%) liczby przekroczeń granicy południowej, która stanowi 43,7% (największy odsetek w całym omawianym okresie) wszystkich przekroczeń granicy przez polskich obywateli.

Tab. XXII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic (przekroczenia granicy w tys.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Zmiana 12/11
Ogółem	47561	50243	39270	42760	43270	48290	11,6%
Zachodnia	16836	17646	15110	14220	15130	16460	8,8%
Południowa	17762	18833	14730	18480	17890	21120	18,1%
Wschodnia	7012	7248	4190	4280	3790	4270	12,7%
Morska	586	510	480	510	550	500	- 9,1%
Lotniska	5365	6006	4760	5270	5910	5940	0,5%

Źródło: 2007 – GUS, na podstawie danych Straży Granicznej; dane za grudzień doszacowane przez Instytut Turystyki.
2008-2012 – szacunki Instytutu Turystyki; dane o przekroczeniach granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą – Straż Graniczna.

W latach 2007-2008 z przejść na granicy zachodniej korzystało około jednej trzeciej Polaków podróżujących za granicę. W tym okresie odnotowujemy wzrost ruchu: w 2007 – o 13,8%; w 2008 – o 4,8%. W 2009 roku przejścia na granicy z Niemcami przekroczyło o 14,4% Polaków mniej niż rok wcześniej, ale ich udział w całym krajowym ruchu granicznym wzrósł do prawie 40%. W 2010 roku odnotowujemy spadek liczby przekroczeń granicy o 5,6% i spadek udziału do 33,3%. W 2011 roku obserwujemy wzrost liczby przekroczeń granicy zachodniej (o 6,4%) i wzrost udziału do 35,0%, w 2012 – dalszy wzrost liczby przekroczeń (o 8,8%) i spadek udziału do 34,0%.

W latach 2007-2008 przejścia położone na wschodzie skupiały 14-15% wszystkich przekroczeń granicy przez polskich obywateli w ruchu wyjazdowym. W 2009 roku obserwujemy znaczny spadek – do 10,7%, w 2010 roku dalszy spadek – do 10,0%, w 2011 kolejny spadek – do 8,8%. W 2012 roku, mimo wzrostu liczby przekroczeń granicy wschodniej o 12,7%, udział tej części ruchu utrzymuje się na tym samym poziomie, jak rok wcześniej (8,8%).

Tab. XXIII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic (przekroczenia granicy w %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zachodnia	35,4	35,1	38,5	33,3	35,0	34,1
Południowa	37,4	37,5	37,5	43,2	41,3	43,7
Wschodnia	14,7	14,4	10,7	10,0	8,8	8,9
Morska	1,2	1,0	1,2	1,2	1,3	11,0
Lotniska	11,3	12,0	12,1	12,3	13,6	12,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS, Straży Granicznej i szacunków Instytutu Turystyki.

Analizując strukturę przekroczeń granicy według krajów zauważamy, że w badanym okresie ruchem wyjazdowym Polaków bardziej obciążona była granica niemiecka (w 2012 r. – 34,1% wszystkich przekroczeń) niż czeska (27,9%).

Tab. XXIV Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic z uwzględnieniem krajów (przekroczenia granicy w tys.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Niemcy	16 836	17 646	15 110	14 220	15 130	16 460
Czechy	12 285	12 901	10 980	10 860	11 000	13 480
Słowacja	5 477	5 932	3 750	7 620	6 890	7 640
Rosja	724	566	380	280	460	1030
Litwa	996	1 036	900	1 150	1 180	1 530
Białoruś	694	590	560	540	420	400
Ukraina	4 598	5 056	2 350	2 310	1 730	1 310
Morska	586	510	480	510	550	500
Lotniska	5 365	6 006	4 760	5 270	5 910	5 940
Ogółem	47 561	50 243	39 270	42 760	43 270	48 290

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej, oraz oszacowania Instytutu Turystyki.

Udział przekroczeń granicy polsko-słowackiej w całym ruchu wyjazdowym w latach 2007-2010 wyniósł 9,5-17,8%, największy był w 2010 roku. W następnym spadł do 15,9%. W 2012 roku, mimo wzrostu liczby przekroczeń granicy o 10,9%, utrzymał się na podobnym poziomie (15,8%).

W latach 2007-2011 najważniejszym wschodnim kierunkiem wyjazdów Polaków była Ukraina. W 2012 roku najwięcej polskich obywateli wyjechało na Litwę. Obserwujemy wzrost liczby wyjazdów Polaków do Rosji (o 123,9%) i na Litwę (o 29,7%) oraz spadek liczby wyjazdów na Ukrainę (o 24,3%) i Białoruś (o 4,8%). W latach 2011-2012 więcej Polaków wyjechało do Rosji niż na Białoruś, w latach 2008-2010 Białoruś była krajem częściej odwiedzanym.

Tab. XXV Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według granic z uwzględnieniem krajów (przekroczenia granicy w %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Niemcy	35,4	35,1	38,5	33,3	35,0	34,1
Czechy	25,8	25,7	28,0	25,4	25,4	27,9
Słowacja	11,5	11,8	9,5	17,8	15,9	15,8
Rosja	1,5	1,1	1,0	0,7	1,1	2,1
Litwa	2,1	2,1	2,3	2,7	2,7	3,2
Białoruś	1,5	1,2	1,4	1,2	1,0	0,8
Ukraina	9,7	10,0	6,0	5,4	4,0	2,7
Morska	1,2	1,0	1,2	1,2	1,3	1,0
Lotniska	11,3	12,0	12,1	12,3	13,6	12,4
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej, oraz oszacowania Instytutu Turystyki.

Po spadku w 2009 roku od 2010 wzrasta liczba wyjazdów Polaków drogą lotniczą: w 2010 roku o 10,7%, w 2011 – o 12,1%, w 2012 – o 0,5%. W ogólnej strukturze udział przekroczeń granicy na lotniskach w latach 2007-2011 systematycznie wzrastał i w 2011 roku wyniósł 13,6%, a w 2012 spadł do 12,4%. W 2012 roku liczba przekroczeń granicy morskiej, po dwóch latach spadku i dwóch latach wzrostu spadła do 0,5 mln (spadek o 9,1% w porównaniu z rokiem poprzednim) i była najniższa w omawianym okresie, oprócz 2009 roku.

Tab. XXVI Przekroczenia granicy i wyjazdy turystyczne mieszkańców Polski w latach 2007-2012 (mln)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba przekroczeń granicy	47,6	50,2	39,3	42,8	43,8	48,3
Liczba wyjazdów turystycznych	6,9	7,6	6,3	7,1	6,3	10,0
Wyjazdy turystyczne w stosunku do przekroczeń granicy (%)	14,5	15,1	16,0	16,6	14,4	20,7

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i Straży Granicznej oraz szacunków Instytutu Turystyki.

2. Sezonowość wyjazdów

W związku z kulminacją wyjazdów w okresie letnim, w latach 2007-2012 w strukturze wyjazdów dominował III kwartał. W latach 2007-2008 oraz 2010 i 2012 granicę przekraczało wówczas ponad 30% wszystkich Polaków wyjeżdżających w danym roku; w latach 2009 i 2011 roku udział ten był mniejszy – 28,5-29,3%. Drugi pod względem udziału w całorocznym ruchu wyjazdowym był w latach 2007-2009 i 2011-2012 II kwartał, w roku 2010 – IV kwartał. W latach 2009-2010 i 2011-2012 najmniejszy odsetek zagranicznych wyjazdów mieszkańców Polski notowano w I kwartale, w latach 2007-2008 – w IV kwartale.

Tab. XXVII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według kwartałów (przekroczenia granicy w mln)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I kwartał	10,540	10,733	8,370	9,100	9,540	10,260
II kwartał	12,549	14,100	9,990	10,250	10,930	11,970
III kwartał	14,819	15,210	11,180	12,950	12,720	14,850
IV kwartał	9,654	10,200	9,730	10,460	10,080	11,210
Ogółem	47,6	50,2	39,3	42,8	43,3	48,3

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej, oraz oszacowania Instytutu Turystyki.

Tab. XXVIII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 2007-2012 według kwartałów (przekroczenia granicy w %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I kwartał	22,2	21,3	21,3	21,3	22,2	21,3
II kwartał	26,4	28,1	25,4	24,0	25,2	24,9
III kwartał	31,1	30,3	28,5	30,3	29,3	30,6
IV kwartał	20,3	20,3	24,8	24,4	23,3	23,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i Straży Granicznej oraz szacunków Instytutu Turystyki.

VIII. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych – zmiany i tendencje w latach 2007-2012

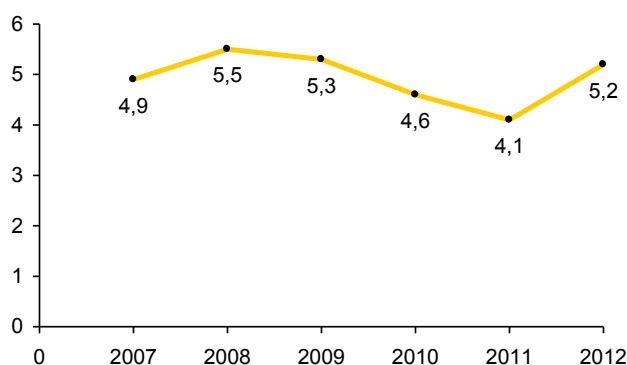
1. Poziom uczestnictwa

W 2008 roku poziom uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach zagranicznych był najwyższy z całego omawianego okresu (17%). W latach 2009-2011 obserwujemy systematyczny spadek (do 13%). W 2012 roku notujemy wzrost do poziomu z roku 2009 (16%). W roku 2008 turystycznie (tzn. co najmniej z jednym noclegiem) wyjechało za granicę 5,5 mln Polaków w wieku 15 i więcej lat. W 2011 roku – 4,1 mln, w 2012 – 5,2 mln.

W 2012 roku w wyjazdach zagranicznych uczestniczyło 16% mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat, czyli o trzy punkty procentowe więcej niż rok wcześniej. Na jedną podróż przypadło średnio 9,8 noclegu (w 2011 r. – 10,2). Na jedną osobę przypadło średnio 1,8 podróży (w 2011 r. – 1,3).

W 2007 roku za granicę wyjechało 420 tys. dzieci w wieku do 14 lat. W kolejnym roku obserwujemy wzrost, wyjechało 510 tys. dzieci. W latach 2009-2010 roku wyjechała mniejsza liczba dzieci – po 410 tys. rocznie; w kolejnych latach: w 2011 – 470 tys., w 2012 – 540 tys.

W 2012 roku Polacy w wieku 15 i więcej lat odbyli 9,4 mln podróży zagranicznych. Jeśli doliczyć do tego zagraniczne wyjazdy dzieci do 14 lat (0,6 mln podróży), można przyjąć, że w 2012 roku mieszkańcy Polski odbyli 10,0 mln zagranicznych podróży turystycznych. Jest to o 59% więcej niż w 2011 roku (6,3 mln) i o 41% więcej niż w 2010 (7,1 mln).

Rys. 26. Polacy w wieku 15 i więcej lat uczestniczący w zagranicznych wyjazdach turystycznych w latach 2007-2012 (mln)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXIX Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 w podziale na długookresowe i krótkookresowe (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Długookresowe	13,1	14,4	14,0	12,4	10,5	13,0
Krótkookresowe	3,1	3,7	3,3	2,5	2,5	4,0
Ogółem	15,3	17,2	16,4	14,3	12,5	16,0

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Większość Polaków wyjeżdżających za granicę uczestniczy w podróżach długookresowych, obejmujących co najmniej 5 dni. Spośród 5,2 mln osób w wieku 15 i więcej lat, które wyjeżdżały za granicę w 2012 roku, w podróżach co najmniej pięciodniowych uczestniczyło 4,3 mln; w wyjazdach na 2-4 dni – 1,3 mln.

W latach 2007-2012 uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych najbardziej różnicowała przynależność do grupy społeczno-zawodowej i sytuacja materialna⁵.

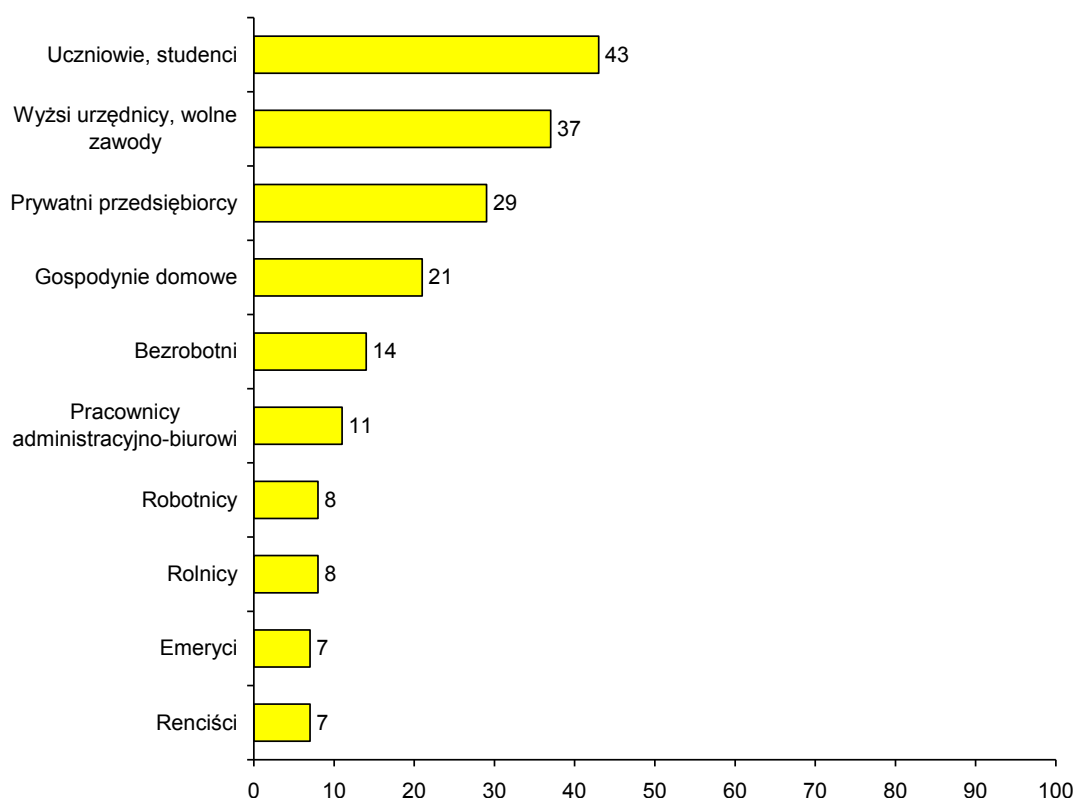
W ostatnim roku uczniowie i studenci ponad sześć razy częściej uczestniczyli w wyjazdach zagranicznych niż emeryci i renciści; osoby w dobrej sytuacji materialnej prawie pięć razy częściej uczestniczyły w tych wyjazdach niż osoby w złej sytuacji; osoby z wyższym wykształceniem wyjeżdżały ponad cztery razy częściej niż z zawodowym; osoby w wieku 15-19 lat – prawie cztery razy częściej niż w wieku 60 i więcej lat. W mniejszym stopniu różnicowało miejsce

⁵ Analiza uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku jest ograniczona małą liczbą osób w próbie, które wyjechały za granicę.

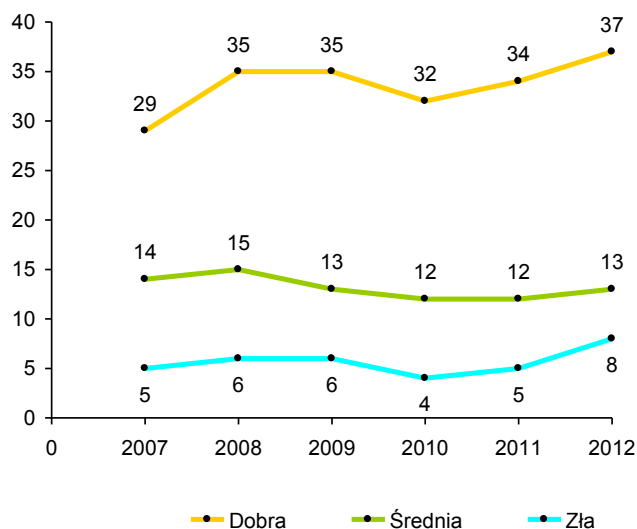
zamieszkania. W 2012 roku uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych w większym stopniu niż w roku poprzednim było różnicowane przez wiek, w mniejszym zaś przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej, sytuację materialną, wykształcenie i miejsce zamieszkania.

Rys. 27. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według grup społeczno-zawodowych (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

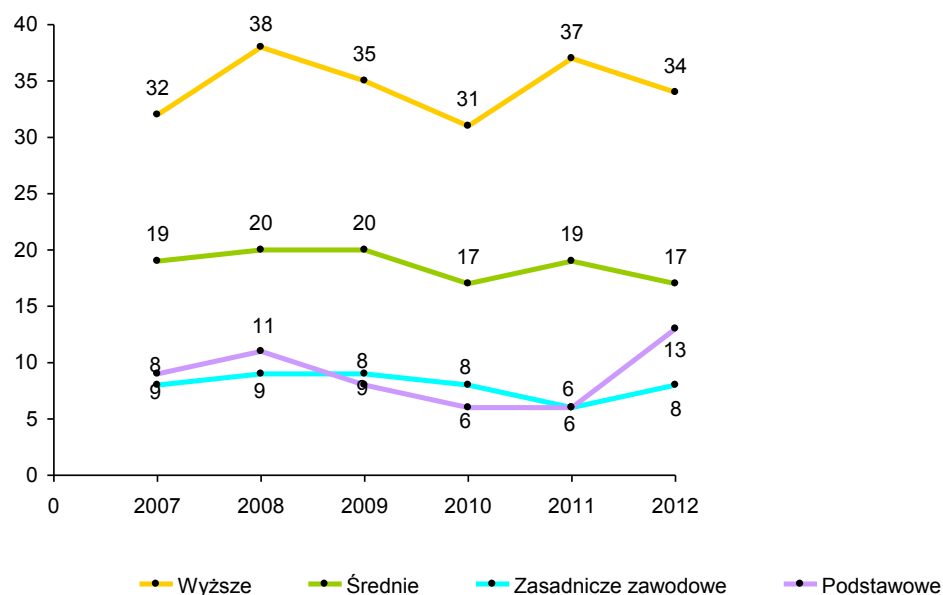
Wśród kategorii wyróżnionych ze względu na różne cechy społeczno-demograficzne najwyższe wskaźniki uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku dotyczą osób w dobrej sytuacji materialnej (37%), z wyższym wykształceniem (34%), w wieku 20-29 lat (34%), z miast liczących 101-500 tys. mieszkańców (28%), a z grup społeczno-zawodowych — uczniów i studentów (43%), wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów (37%) oraz prywatnych przedsiębiorców (29%).

Rys. 28. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według sytuacji materialnej (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W latach 2007-2012 lepsza sytuacja materialna wiązała się z częstszymi wyjazdami za granicę. Zróżnicowanie uczestnictwa ze względu na tę cechę z roku na rok się pogłębiało: w 2010 roku było największe. W kolejnych dwóch latach zmniejszyło się. W 2012 obserwujemy wzrost poziomu uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych osób, którym powodzi się dobrze (o 3 pkt. proc.) i źle (również o 3 pkt.).

Wyższy poziom wykształcenia łączy się z częstszymi wyjazdami za granicę. Osoby z wyższym wykształceniem wyjeżdżają częściej niż osoby ze średnim wykształceniem, te zaś częściej niż osoby z wykształceniem poniżej średniego. W niektórych latach wskaźnik uczestnictwa dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym był wyższy niż dla osób z wykształceniem podstawowym, w niektórych latach wyższy jest dla tych ostatnich. W 2012 roku za granicę częściej wyjeżdżały osoby z wykształceniem podstawowym niż zawodowym.

Rys. 29. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według wykształcenia (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXX. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według wieku (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
15-19 lat	20	25	19	16	9	34
20-29	21	23	24	19	18	24
30-39	17	23	20	16	19	16
40-49	15	15	13	15	22	8
50-59	17	16	17	15	17	15
60 i więcej lat	6	7	8	8	8	9
Ogółem	15	17	16	14	13	16

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Analizując wiek badanych obserwujemy, że w każdym roku okresu 2007-2012 wyższe wskaźniki uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych niż całą populację Polaków charakteryzowały osoby w wieku 20-29 lat; niższe – osoby w wieku 60 i więcej lat. Istotne zmiany w ostatnim roku to wzrost uczestnictwa osób w wieku 15-29 lat oraz spadek uczestnictwa osób w wieku 40-49 lat.

Tab. XXXI. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według miejscowości zamieszkania (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wieś	9	11	12	9	11	11
Miasto do 20 tys. mieszkańców	15	17	13	17	8	15
Miasto 21-100 tys.	16	21	17	15	6	15
Miasto 101-500 tys.	24	21	23	15	34	28
Miasto ponad 500 tys. mieszkańców	21	27	26	24	26	18
Ogółem	15	17	16	14	13	16

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2008 roku, najlepszym dla polskiej turystyki wyjazdowej, uczestnictwo dzieci w wieku do 14 lat w wyjazdach zagranicznych wynosiło 9% (wyjechało 510 tys.). W kolejnych dwóch latach obserwujemy mniejszy udział (7%). W 2011 roku, mimo spadku uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych osób w wieku 15 i więcej lat, notujemy wzrost uczestnictwa dzieci (8%), w 2012 roku – kolejny wzrost. Uczestnictwo wynosiło 9% (wyjechało 540 tys.), czyli uzyskało poziom z 2008 roku. Mieszkańcy Polski do 14 lat odbyli 620 tys. podróży; średnio na osobę 1,1 podróży, a średnia długość pobytu wynosiła 13,2 noclegu.

2. Częstotliwość wyjazdów

W 2012 roku średnia liczba wyjazdów na osobę (1,8) była najwyższa z całego analizowanego okresu. Przy dużej częstotliwości wyjazdów obserwujemy spadek średniej długości pobytu (najniższa z całego okresu 2007-2012, oprócz 2009 roku, w którym częstotliwość wyjazdów była również najniższa). W 2012 roku zwiększenie liczby wyjazdów łączyło się ze skracaniem długości pobytu.

Tab. XXXII. Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas podróży zagranicznych w latach 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba wyjazdów na osobę	1,3	1,3	1,1	1,4	1,3	1,8
Średnia długość pobytu	15,2	14,1	9,5	10,3	10,2	9,8

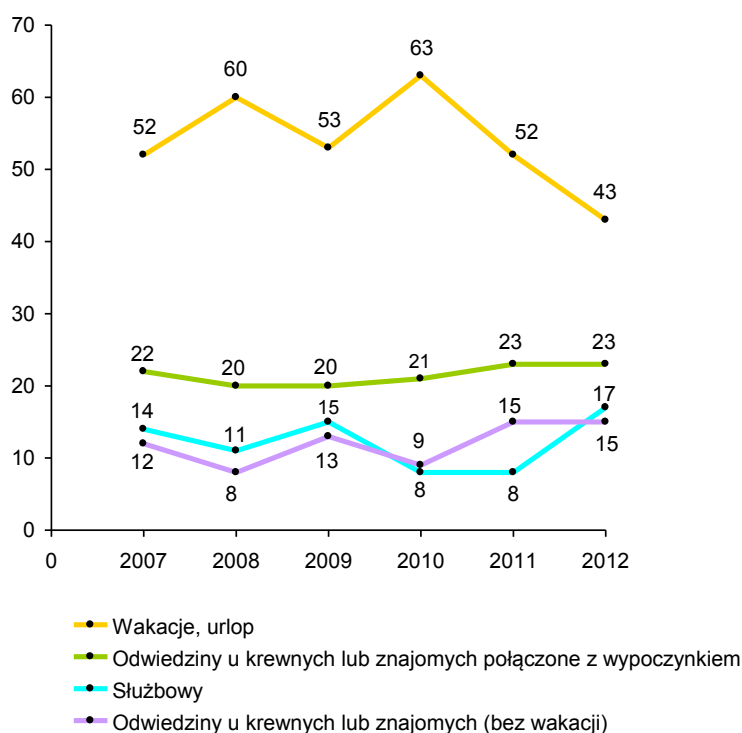
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

3. Uczestnictwo według celów wyjazdów

W 2012 roku obserwujemy znaczny spadek udziału osób wyjeżdżających za granicę w celach typowo turystycznych (wakacje, urlop: z 52 do 43%). W 2008 roku wyjechała w takich celach rekordowa liczba Polaków – 3,3 mln. W 2012 roku liczbę uczestników takich wyjazdów szacuje się na 2,3 mln.

W 2012 roku wśród wszystkich podróżujących za granicę 23% (podobnie jak w poprzednim roku) stanowiły osoby, których celem wyjazdu była wizyta u krewnych lub znajomych w połączeniu z wakacjami, 15% (również bez zmian) stanowiły osoby, których celem wyjazdu były wyłącznie odwiedziny. W 2012 roku notujemy znaczny wzrost uczestnictwa Polaków w wyjazdach służbowych o 9 pkt.: do 17%.

Rys. 30. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według głównych celów (%)

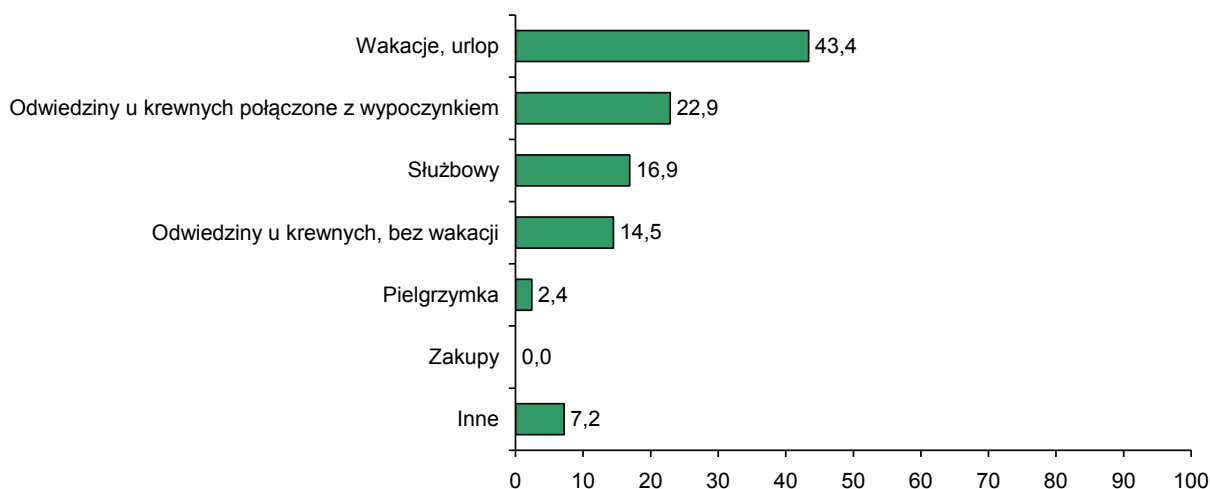
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Im lepsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy za granicę w celach turystyczno-wypoczynkowych. Z kolei im gorsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy do krewnych lub znajomych.

Na turystyczny cel wyjazdu zagranicznego, określany jako spędzanie urlopu lub wakacji, najczęściej wskazywały osoby w wieku 30-49 lat, z podstawowym i wyższym wykształceniem, zamieszkałe w miastach liczących powyżej 100 tys. mieszkańców, w dobrej sytuacji

materialnej. W odwiedziny do krewnych lub znajomych najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 60 i więcej lat, z wykształceniem podstawowym i średnim, z małych miast, osoby, którym powodzi się nie najlepiej. Za granicę w celach służbowych i w interesach najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 30-39 lat, z wykształceniem średnim i wyższym, zamieszkałe w największych miastach.

Rys. 31. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według celów (%)

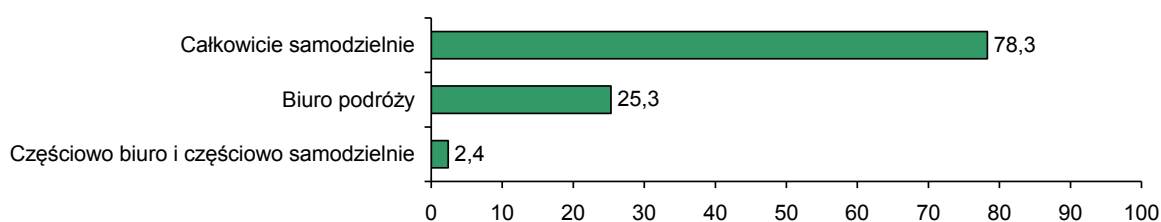

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

4. Uczestnictwo według form organizacyjnych

W 2012 roku notujemy spadek odsetka uczestników wyjazdów zagranicznych w pełni organizowanych przez biura podróży (o 12 pkt. – do 25%). Odsetek osób, które organizowały sobie wyjazdy zagraniczne całkowicie samodzielnie wzrósł o 13 pkt. proc. (do 78%), a tych, które wykupiły tylko niektóre usługi spadł o 3 pkt. (do 2%).

Rys. 32. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według form organizacyjnych (%)

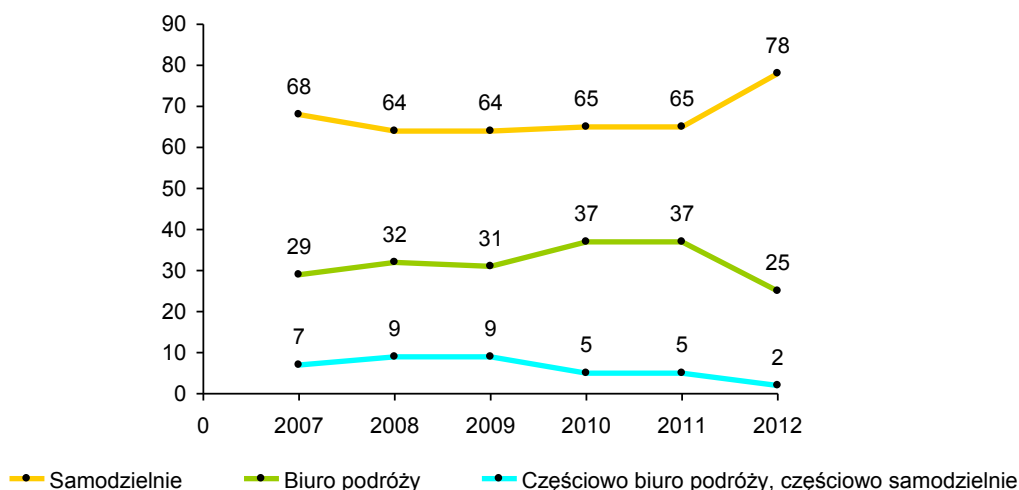

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Zaobserwowano, że im lepsza sytuacja materialna badanych, tym większy odsetek korzystających z pełnej oferty biura podróży oraz mniejszy odsetek uczestniczących w wyjazdach organizowanych całkowicie samodzielnie.

Wycieczki i inne wyjazdy całkowicie zorganizowane przez biura podróży i pozostałych organizatorów turystyki cieszyły się największą popularnością wśród osób w wieku 40-49 lat, z wyższym wykształceniem, zamieszkałych w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców, w dobrej sytuacji materialnej. Samodzielnie najczęściej organizowały sobie wyjazdy osoby w wieku 20-29 lat, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, zamieszkałe w małych miastach, w złej sytuacji materialnej. Z wyjazdów organizowanych samodzielnie, ale z pomocą biura podróży najczęściej korzystały osoby w wieku 15-19 lat, z podstawowym wykształceniem, zamieszkałe na wsi.

Rys. 33. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2007-2012 według form organizacyjnych (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXXIII. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w latach 2007-2012 według form organizacyjnych (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Biuro podróży	45	47	49	54	54	44
Częściowo biuro podróży, częściowo samodzielnie	8	8	8	6	5	3
Samodzielnie	54	49	45	43	45	56

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Struktura uczestniczących w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych według form organizacyjnych podróży jest zasadniczo inna niż w odniesieniu do wyjazdów zagranicznych w ogóle. Obserwujemy, że w 2012 roku, podobnie jak w latach poprzednich, Polacy

wyjeżdżający za granicę w celach typowo turystycznych w większym stopniu korzystali z pełnej oferty biur podróży (44% – spadek o 10 pkt. proc.) niż ogół podróżujących za granicę; 56% (wzrost o 11 pkt.) organizowało sobie taki wyjazd całkowicie samodzielnie, a 3% (spadek o 2 pkt.) jedynie przy współudziale biura podróży.

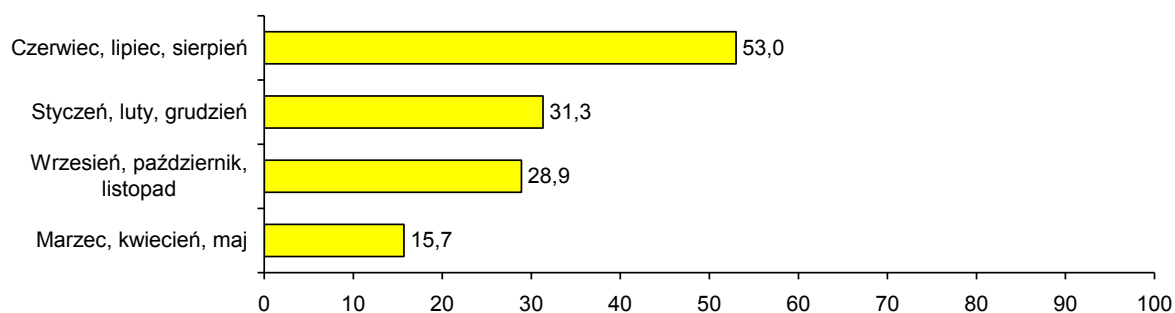
5. Uczestnictwo według terminów wyjazdów

W 2012 roku 53% uczestników podróży zagranicznych wyjechało w lecie, 29% jesienią, 16% na wiosnę, 31% w zimie.

Latem najczęściej wyjeżdżała młodzież w wieku 15-19 lat oraz osoby w wieku 40-49 lat, z wykształceniem podstawowym, zamieszkałe w miastach liczących 101-500 tys. mieszkańców. Jesienią – osoby w wieku 60 i więcej lat, z wyższym wykształceniem, zamieszkałe na terenach wiejskich, w dobrej i średniej sytuacji materialnej. Wiosną – osoby w wieku 60 i więcej lat, z wyższym wykształceniem, zamieszkałe w najmniejszych i największych miastach. Zimą – osoby w wieku 20-29 lat, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, zamieszkałe w największych miastach oraz będące w średniej i nie najlepszej sytuacji materialnej.

Obserwujemy, że im wyższy poziom wykształcenia, tym częstsze wyjazdy jesienią oraz im lepsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy w lecie i jesienią.

Rys. 34. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2012 roku według terminu wyjazdu (%)

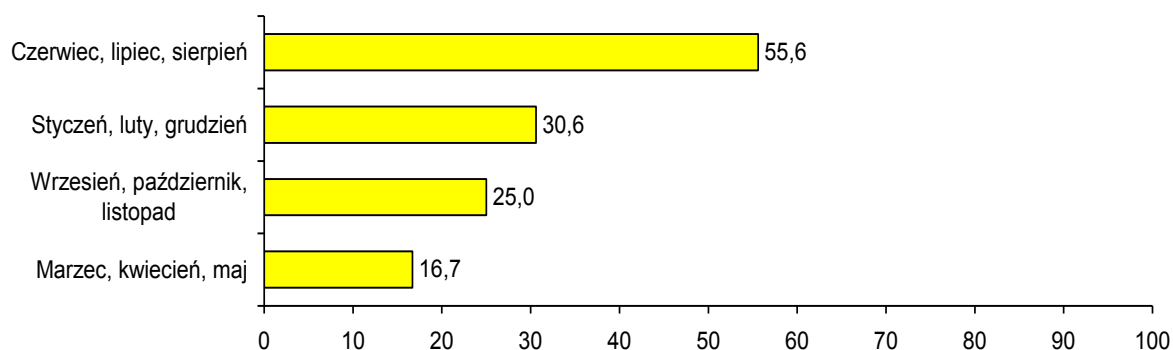

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Spośród wyjeżdżających w celach typowo turystycznych w lecie podróżowało 56% Polaków, wiosną – 17%. W obu przypadkach był to nieco większy odsetek niż odsetek uczestników wyjazdów zagranicznych w ogóle, przy uwzględnieniu wszystkich celów. Dla wyjazdów zimowych jest podobny, dla wyjazdów jesiennych – mniejszy.

Rys. 35. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w 2012 według terminu wyjazdu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

6. Kierunki wyjazdów według krajów

Jak już wspomniano, w 2012 roku Polacy odbyli 10,0 mln zagranicznych podróży: o 3,7 mln, czyli o 59% więcej niż w roku poprzednim. Polscy turyści najczęściej odwiedzali Niemcy, potem Włochy, Czechy i Wielką Brytanię. Wśród krajów najczęściej odwiedzanych przez polskich turystów największy wzrost liczby wizyt w stosunku do roku 2011 zanotowano w Belgii, na Węgrzech, w Holandii, Francji, Niemczech, Włoszech, Austrii i Bułgarii. Największy spadek liczby wizyt dotyczyły Grecji i Turcji. Najwięcej wyjazdów w celach typowo turystycznych Polacy odbyli do: Niemiec, Włoch, Czech, Austrii, Chorwacji i Egiptu; w celu odwiedzania krewnych lub znajomych do: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii, Belgii, Irlandii i Włoch; w celach służbowych do: Niemiec, Belgii, Holandii, Czech, Szwecji i Włoch.

Tab. XXXIV. Zagraniczne wyjazdy polskich turystów w latach 2010-2012 według odwiedzanych krajów (w mln)

	2010	2011	2012
Razem wyjazdów turystycznych	7,10	6,30	10,0
Niemcy	1,25	1,10	2,55
Włochy	0,55	0,40	0,80
Czechy	0,40	0,45	0,70
Wielka Brytania	0,60	0,70	0,70
Austria	0,20	0,25	0,50
Holandia	0,15	0,15	0,50
Słowacja	0,20	0,30	0,50
Francja	0,45	0,15	0,45
Hiszpania	0,40	0,35	0,45
Belgia	0,10	0,10	0,40
Chorwacja	0,30	0,35	0,35
Egipt	0,30	0,30	0,35
Szwecja	0,15	0,20	0,35
Węgry	0,10	0,10	0,35
Turcja	0,25	0,35	0,30
Grecja	0,30	0,30	0,25
Litwa	0,35	0,15	0,25
Bułgaria	0,15	0,10	0,20
Dania	0,10	0,10	0,15
Irlandia	0,10	0,10	0,15
Norwegia	0,10	0,15	0,15
Ukraina	0,15	0,15	0,15
Łotwa	*	*	0,10
Stany Zjednoczone	*	*	0,10
Tunezja	0,15	0,10	0,10
Białoruś	*	0,15	*
Rosja	0,10	0,10	*
Inne	0,50	0,25	0,8

* Poniżej 0,1 mln.

Uwaga:

- suma wizyt w poszczególnych krajach jest większa niż liczba wyjazdów turystycznych: część turystów odwiedziła kilka krajów podczas jednej podróży;
- dane dotyczą całej populacji mieszkańców Polski (łącznie z dziećmi w wieku do 14 lat).

Źródło: szacunki na podstawie badań ankietowych Instytutu Turystyki.

7. Cechy wyjazdów zagranicznych

W 2012 roku 5,2 mln Polaków w wieku 15 i więcej lat uczestniczyło w 9,4 mln zagranicznych podróży turystycznych. W celach typowo turystycznych (wakacje, urlop, zwiedzanie, wczasy) podróżowało 43,4%, czyli ok. 2,3 mln osób uczestnicząc w 4,0 mln wyjazdów (średnio 1,7 podróży na osobę). W odwiedziny wyjechało 1,9 mln osób (37,3%), które odbyły 2,2 podróży (średnio 1,2 podróży na osobę), służbowo – 0,9 mln osób, które wzięły udział w 2,6 mln podróży (średnio 2,9 podróży na osobę).

Tab. XXXV Cele krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Turystyczno-wypoczynkowy	49	43
Odwiedziny u krewnych, znajomych	29	23
Służbowy	17	28
Szkoleniowy	2	1
Religijny	1	1
Zdrowotny	–	1
Inny	2	3

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXXVI Sposób organizacji krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Całkowicie biuro podróży	24	16
Częściowo biuro podróży	4	4
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	8	14
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	8	6
Samodzielnie	56	60

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXXVII Rodzaj zakwaterowania podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Hotel, motel, pensjonat, zajazd	51	47
Ośrodek wczasowy	2	1
Dom wycieczkowy, schronisko	1	2
Wynajęty domek wakacyjny	2	4
Wynajęta kwatera prywatna	8	6
Mieszkanie krewnych lub znajomych	33	28
Domek kempingowy	1	1
Namiot, przyczepa kempingowa	1	1
Sanatorium	–	–
Inny	1	10

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2012 roku 4,1 mln mieszkańców Polski zorganizowało sobie (samodzielnie) 5,6 mln wyjazdów zagranicznych (średnio 1,4 na osobę). Z pełnej oferty biura podróży skorzystało 1,3 mln osób wyjeżdżając 1,5 mln razy (średnio 1,2 na osobę).

Tab. XXXVIII Środki transportu wykorzystywane podczas krajowych podróży krótkookresowych (%)

	2011	2012
Samochód osobowy	34	38
Inny samochód	4	11
Pociąg	4	2
Kursowy autobus	2	3
Autokar	15	13
Motocykl, rower	1	–
Prom	1	1
Samolot	39	31
Inny rodzaj podróżowania	–	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

IX. Wydatki polskich turystów ponoszone w związku z wyjazdami za granicę

1. Wydatki ponoszone przed podróżą i podczas podróży

Średnie wydatki mieszkańców Polski poniesione w 2012 roku w związku z wyjazdami zagranicznymi, obejmujące koszty podróży, zakwaterowania, posiłków, zakupu prezentów itp., wyniosły 2 790 zł, czyli były o 48,8% wyższe w porównaniu z rokiem 2011. Przeciętne wydatki na podróż znacznie wzrosły mimo, że średnia długość pobytu spadła o 3,6%. W 2012 roku Polacy wyjeżdżali średnio na 10,8 dnia, w 2011 – na 11,2 dnia. W kraju przed podróżą wydano 1 304 zł, czyli 46,7% całej kwoty. Jest to o 21,9% więcej niż w 2011 roku (kwota ta wynosiła wówczas 1 070 zł i stanowiła 57,1% ogólnej sumy wydatków poniesionych w związku z wyjazdami zagranicznymi). Poza granicami kraju w 2012 roku wydano średnio 1 486 zł (w 2011 r. - 805 zł), czyli o 84,6% więcej niż w poprzednim roku.

2. Przeciętne wydatki na osobę i na dzień pobytu

Omówione wcześniej wydatki to przeciętne wydatki poniesione (w kraju i za granicą) w związku z wyjazdem zagranicznym jednej osoby. Przeliczone na dzień pobytu, w 2012 roku wyniosły 258 zł (średnia długość pobytu liczona w dniach: 10,8), w tym poniesione w kraju przed podróżą – 121 zł, poniesione podczas pobytu za granicą – 138 zł. Łączne wydatki przeliczone na dzień pobytu były w 2012 roku o 54,2% wyższe niż rok wcześniej (w 2011 r. wyniosły 168 zł, z tego w kraju przed podróżą wydano 96 zł, a podczas pobytu za granicą — 72 zł).

Tab. XXXIX Przeciętne wydatki mieszkańców Polski na podróże zagraniczne w 2012 roku (zł)

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu
Poniesione przed podróżą	1304	121
Poniesione podczas podróży	1486	138
Ogółem	2790	259

Uwaga: do obliczenia przeciętnych wydatków dziennych przyjęto średnią długość pobytu 10,8 dnia (średnia liczba noclegów zwiększona o 1).

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

3. Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy wyjazdów

Wysokość i strukturę wydatków różnicuje forma organizacyjna i cel wyjazdu. Najwięcej wydano uczestnicząc w wyjeździe całkowicie zorganizowanym przez biuro podróży: średnio 4 300 zł na wyjazd, przeciętnie 441 zł na dzień pobytu, w tym 67% w kraju przed wyjazdem. Zdecydowanie mniej wydano organizując sobie wyjazd przy współudziale biura (189 zł na dzień pobytu, w tym 53% w kraju przed wyjazdem) i organizując wyjazd całkowicie samodzielnie (238 zł na dzień pobytu, w tym 37% w kraju przed wyjazdem).

Tab. XL Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2012 roku według form organizacyjnych (zł)

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu	Średnia długość pobytu (liczba dni)
Podróże organizowane całkowicie samodzielnie			10,3
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	906	88	
poniesione podczas podróży	1540	150	
ogółem	2446	238	
Podróże organizowane przez biuro podróży			9,7
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	2888	296	
poniesione podczas podróży	1412	145	
ogółem	4300	441	
Podróże organizowane częściowo samodzielnie, częściowo przez biuro podróży, częściowo lub całkowicie przez zakład pracy, szkołę itp.			10,4
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	1052	101	
poniesione podczas podróży	912	88	
ogółem	1964	189	

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Wyjeżdżający w celach turystyczno-wypoczynkowych, podobnie jak w ubiegłych latach, wydali średnio znacznie więcej niż wyjeżdżający w innych celach. Łącznie ich średnie wydatki wyniosły 3 828 zł, z czego 51% ponieśli przed wyjazdem.

Tab. XLI   **Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2012 roku według celu wyjazdu (zł)**

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu	Średnia długość pobytu (liczba dni)
Cel turystyczno-wypoczynkowy (wyłącznie wakacje, urlop)			9,1
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	1947	214	
poniesione podczas podróży	1881	207	
ogółem	3828	421	
Odwiedziny u krewnych lub znajomych			13,8
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	906	66	
poniesione podczas podróży	1193	87	
ogółem	2099	153	
Cel służbowy			10,4
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	725	70	
poniesione podczas podróży	1044	100	
ogółem	1769	170	

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

4. Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy turystów

Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy turystów przedstawiono na przykładzie ich sytuacji materialnej. Sytuacja materialna w pytaniu zawartym w ankiecie odniesiona jest zarówno do osoby badanej, jak i jej rodziny, dotyczy zatem grupy, nie zaś konkretnej osoby. Oczywiście im lepsza sytuacja materialna badanych, tym wyższe wydatki ponoszone w związku z podróżami zagranicznymi. Jest to z kolei związane z wyborem określonych form organizacyjnych wyjazdów, a także ich celami. Osoby w lepszej sytuacji materialnej częściej korzystają z usług biur podróży i częściej wyjeżdżają w celach typowo turystycznych, takie zaś wyjazdy, jak wcześniej stwierdzono, związane są z większymi wydatkami. Osoby w gorszej sytuacji materialnej częściej organizują wyjazdy samodzielnie i częściej jeżdżą do krewnych lub znajomych.

Tab. XLII   **Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2012 roku według sytuacji materialnej osób wyjeżdżających (zł)**

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu	Średnia długość pobytu (liczba dni)
Dobra sytuacja materialna			10,5
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	1637	157	
poniesione podczas podróży	1837	178	
ogółem	3474	333	
Średnia sytuacja materialna			9,4
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	1080	114	
poniesione podczas podróży	1080	114	
ogółem	2160	228	
Zła sytuacja materialna			13,9
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	873	63	
poniesione podczas podróży	832	60	
ogółem	1705	123	

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

* * *

W 2012 roku łączne wydatki mieszkańców Polski na zagraniczne wyjazdy turystyczne (bez wydatków osób udających się za granicę w celu podjęcia dorywczej lub sezonowej pracy) zostały oszacowane na 14 408 mln zł. Odwiedzający jednodniowi (z wyłączeniem osób podejmujących pracę) wydali 10 603,8 mln. W 2012 roku łączne wydatki Polaków na podróże zagraniczne, podczas których nie podejmowano pracy, wyniosły 25 011,8 mln zł i były o 17,0% wyższe niż w roku 2011. W kwocie tej zawierają się wydatki mieszkańców Polski poniesione w innym kraju po przekroczeniu granicy oraz wydatki poniesione w Polsce na usługi świadczone za granicą (w tym na pakiety usług turystycznych). W kwocie tej nie uwzględniono wydatków na przejazd, jeśli nie zawierały się w wykupionym pełnym pakiecie usług, wydatków na paliwo do samochodu i innych wydatków poniesionych w Polsce przed przekroczeniem granicy (np. na prezenty).

Podsumowanie

- W 2012 roku uczestnictwo mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat w wyjazdach turystycznych połączonych co najmniej z jednym noclegiem było o osiem punktów procentowych wyższe niż rok wcześniej (51%). Większy odsetek osób uczestniczył zarówno w krajowych wyjazdach długookresowych (29% – wzrost o sześć punktów), jak i w krótkookresowych (30% – wzrost o dziewięć punktów). Za granicę wyjechało 16% Polaków, czyli o trzy punkty procentowe więcej niż w 2011 roku.
- Największy wzrost uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych odnosił się przede wszystkim do osób w wieku 15-19 i 50-59 lat, z wyższym wykształceniem, zamieszkałych w miastach liczących 101-500 tys. mieszkańców, dobrze sytuowanych; największy spadek – do mieszkańców dużych aglomeracji. Największy wzrost uczestnictwa Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych dotyczył przede wszystkim osób w wieku 15-39 lat, z wykształceniem wyższym i podstawowym, zamieszkałych w miastach liczących do 500 tys. mieszkańców, będących w dobrej sytuacji materialnej; największy spadek – do osób w wieku 60 i więcej lat.
- Na wzrost uczestnictwa Polaków w wyjazdach zagranicznych największy wpływ miał większy udział osób w wieku 15-19 lat, z podstawowym wykształceniem, zamieszkałych w miastach liczących do 100 tys. mieszkańców. Największy spadek uczestnictwa

w wyjazdach zagranicznych dotyczył osób w wieku 40-49 lat oraz zamieszkałych w miastach liczących powyżej 100 tys. mieszkańców.

- W 2012 roku, podobnie jak w poprzednich latach, uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w największym stopniu różnicowały: przynależność do grupy społeczno-zawodowej, sytuacja materialna, wiek i wykształcenie. Uczestnictwo w obu rodzajach podróży krajowych oraz w podróżach zagranicznych było bardziej niż w 2011 roku różnicowane przez wiek, w krajowych wyjazdach krótkookresowych również przez sytuację materialną, a w krajowych wyjazdach długookresowych przez wykształcenie.
- Najczęściej podawane przyczyny nie uczestniczenia w co najmniej dwudniowym wypoczynku to względy ekonomiczne, związane z pracą zawodową lub nauką oraz brak ochoty lub potrzeby.
- W 2012 roku Polacy uczestniczący w krajowych wyjazdach na 5 i więcej dni podróżowali rzadziej niż rok wcześniej (średnio 1,5 razy), a średnia długość pobytu była niższa (8,4 noclegu). Uczestnicy wyjazdów na 2-4 dni podróżowali podobnie często (2,6 razy), a średnia długość pobytu była również podobna jak rok wcześniej (1,9 noclegu). Osoby wyjeżdżające za granicę podróżowały częściej niż w poprzednim roku (1,8 razy). Średnia długość pobytu była niższa niż w 2011 roku (9,8 noclegu).
- Główne cele długookresowych wyjazdów Polaków to turystyka i wypoczynek (63%) oraz odwiedziny u krewnych lub znajomych (30%). W 2012 roku odsetek wyjeżdżających w celach turystyczno-wypoczynkowych był o 4 pkt. niższy niż rok wcześniej; odsetek wyjeżdżających w odwiedziny wzrósł o 5 punktów; 86% Polaków wyjeżdżających na 5 i więcej dni uczestniczyło w wyjazdach organizowanych samodzielnie, 5% korzystało z oferty biura podróży. W 2012 roku o 1 punkt procentowy spadł odsetek osób organizujących sobie wyjazdy samodzielnie; odsetek korzystających z biur podróży również spadł o 1 punkt. W lecie wyjechało 82% uczestników podróży długookresowych, 25% – jesienią, 18% – zimą, 12% – na wiosnę.
- W 2012 roku na 2-4 dni Polacy częściej wyjeżdżali w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych (60%) niż w celach typowo turystycznych. Odsetek wyjeżdżających w celach turystycznych wzrósł o 8 punktów procentowych; odsetek wyjeżdżających w odwiedziny zmniejszył się o 3 punkty; 89% Polaków wyjeżdżających na krótko uczestniczyło w wyjazdach organizowanych samodzielnie (spadek), 12% (wzrost) — w wyjazdach organizowanych przez zakład pracy, organizację społeczną, szkołę, 2% (wzrost) – przez biu-

ro podróży. W lecie wyjechało 64% uczestników wyjazdów krótkookresowych, 44% – jesienią, 34% – wiosną i 28% – zimą.

- Mazowieckie (5,5 mln przyjazdów), małopolskie (5,2 mln), pomorskie (5,2 mln) oraz dolnośląskie (3,7 mln) to województwa, które w 2012 roku przyjeły najwięcej turystów krajowych (korzystających co najmniej z jednego noclegu). Na co najmniej 5 dni najczęściej przyjeżdżano do pomorskiego (2,6 mln), małopolskiego (1,9 mln), mazowieckiego (1,6 mln), zachodniopomorskiego (1,6 mln) i dolnośląskiego (1,4 mln); na 2-4 dni – do mazowieckiego (3,9 mln), małopolskiego (3,3 mln), pomorskiego (2,6 mln), dolnośląskiego (2,3 mln), wielkopolskiego (2,3 mln) i śląskiego (2,2 mln). W lipcu i sierpniu 2012 roku najwięcej turystów krajowych przyjechało do miejscowości położonych na terenie województw: pomorskiego (2,2 mln), małopolskiego (1,3 mln), mazowieckiego (1,25 mln) i zachodniopomorskiego (1,2 mln). W okresie wakacyjnym najwięcej przyjazdów długookresowych (na 5 i więcej dni) odnotowano w województwach: pomorskim (1,45 mln), zachodniopomorskim (0,9 mln) i małopolskim (0,6 mln); najwięcej krótkookresowych (na 2-4 dni) – w mazowieckim (0,85 mln), pomorskim (0,75 mln), małopolskim (0,7 mln) i śląskim (0,45 mln).
- Za granicę Polacy najczęściej wyjeżdżali w celach typowo turystycznych (43%), a następnie w odwiedziny do krewnych połączone z celami turystycznymi (23%), wyłącznie w odwiedziny do krewnych lub znajomych (15%) oraz w celach służbowych (17%). W 2012 roku o 9 punktów procentowych spadł odsetek wyjeżdżających w celach typowo turystycznych, o 9 punktów wzrósł odsetek wyjeżdżających w celach służbowych; 25% osób wyjeżdżających za granicę skorzystało z pełnej oferty biura podróży (spadek), 2% – tylko z niektórych usług (spadek); 78% zorganizowało swój wyjazd całkowicie samodzielnie (wzrost). W 2012 roku 53% uczestników wyjazdów zagranicznych wyjechało w lecie, 31% zimą, 29% jesienią, 16% wiosną. Średnie wydatki mieszkańców Polski w 2012 roku w związku z wyjazdami zagranicznymi były o 48,8% wyższe niż rok wcześniej: wyniosły 2 790 zł, z czego 46,7% wydano w kraju przed podróżą.
- W 2012 roku wyjazdy zagraniczne organizowane przez biura podróży cieszyły się największą popularnością wśród osób w wieku 40-49 lat, z wyższym wykształceniem, zamieszkałych w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców, osób w dobrej sytuacji materialnej. W krajowych wyjazdach długookresowych organizowanych przez biura podróży najczęściej uczestniczyły osoby w wieku 30-49 lat, z wykształceniem średnim i wyższym, będące w dobrej sytuacji materialnej.

Aneks tabelaryczny

I. Uczestnictwo w krajowych i zagranicznych wyjazdach turystycznych według rodzaju wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%¹)

Czy w 2012 r. wyjeżdżał(a) Pan(i) w kraju lub za granicę na dłużej niż 1 dzień (co najmniej 1 nocleg) w celach służbowych, turystycznych lub innych osobistych?

Tab. 1. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	51,2	50,2	52,1
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	42,6	40,8	44,2
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	29,0	25,2	32,4
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,4	32,7	28,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	16,0	17,5	14,6
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	13,0	14,1	12,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	4,0	6,8	1,5
Nie wyjeżdżałem(am)	48,8	49,8	47,9

Tab. 2. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	51,2	92,1	66,9	58,6	43,9	46,6	27,9
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	42,6	71,6	55,8	50,6	41,4	38,3	20,5
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	29,0	50,5	32,8	37,4	25,9	30,0	13,9
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,4	56,7	45,5	35,7	31,2	20,6	12,5
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	16,0	33,9	24,4	16,4	7,7	15,2	9,2
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	13,0	28,5	18,8	13,8	6,5	12,8	7,0
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	4,0	0,0	8,4	4,5	0,0	0,0	6,9
Nie wyjeżdżałem(am)	48,8	7,9	33,1	41,4	56,1	53,4	72,1

¹ Odsetki w tabelach nie sumują się do 100, gdyż badani mogli uczestniczyć w różnych rodzajach wyjazdów. Jeśli w jakimś rodzaju wyjazdu uczestniczyli więcej niż raz, mogli wyjeżdżać w różnych celach, korzystać z różnych form organizacyjnych, rodzajów zakwaterowania, wyjeżdżać w różnych porach roku, korzystać z różnych środków transportu itd.

Tab. 3. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	51,2	42,9	30,1	58,6	87,4
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	42,6	36,1	22,7	48,9	77,0
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	29,0	24,5	12,9	33,6	57,3
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,4	25,0	17,2	32,0	64,0
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	16,0	13,3	8,4	17,1	34,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	13,0	11,2	7,1	13,6	27,5
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	4,0	0,0	0,0	5,7	13,6
Nie wyjeżdżałem(am)	48,8	57,1	69,9	41,4	12,6

Tab. 4. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	51,2	43,6	45,3	51,0	68,4	56,8
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	42,6	38,4	35,0	37,9	59,5	47,3
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	29,0	24,8	20,5	25,5	44,7	34,1
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,4	28,3	28,2	29,6	38,9	28,4
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	16,0	11,2	14,8	14,8	27,5	17,7
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	13,0	8,6	12,5	11,7	23,2	14,9
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	4,0	4,2	0,0	4,1	4,6	6,7
Nie wyjeżdżałem(am)	48,8	56,4	54,7	49,0	31,6	43,2

Tab. 5. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	51,2	86,1	49,2	27,0
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	42,6	70,6	42,0	19,8
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	29,0	52,6	27,8	12,1
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,4	55,8	28,7	13,7
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	16,0	36,5	13,0	8,1
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	13,0	28,8	10,7	6,8
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	4,0	9,5	3,8	0,0
Nie wyjeżdżałem(am)	48,8	13,9	50,8	73,0

II. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%)

Jaki był główny cel Pana(i) podróży lub dwóch najdłuższych z kilku podróży w 2012 roku (na co najmniej 5 dni)? (Tylko jedna odpowiedź dla każdej podróży).

Tab. 6. Cele wyjazdów według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
Turystyczno-wypoczynkowy	62,6	64,2	61,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	30,1	25,4	33,3
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	7,4	13,4	3,1
Zdrowotny (np. sanatorium)	8,6	3,0	12,5
Religijny	1,2	0,0	2,1
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	1,8	3,0	1,0

Tab. 7. Cele wyjazdów według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Turystyczno-wypoczynkowy	62,6	61,9	68,6	83,8	50,0	56,7	33,3
Odwiedziny u krewnych, znajomych	30,1	42,9	34,3	21,6	22,7	23,3	44,4
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	7,4	4,8	5,7	5,4	18,2	10,0	0,0
Zdrowotny (np. sanatorium)	8,6	0,0	0,0	2,7	13,6	13,3	33,3
Religijny	1,2	0,0	2,9	0,0	0,0	3,3	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	1,8	4,8	2,9	0,0	0,0	3,3	0,0

Tab. 8. Cele wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Turystyczno-wypoczynkowy	62,6	46,2	45,0	68,4	71,1
Odwiedziny u krewnych, znajomych	30,1	50,0	20,0	27,8	26,3
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	7,4	3,8	10,0	5,1	13,2
Zdrowotny (np. sanatorium)	8,6	3,8	25,0	7,6	5,3
Religijny	1,2	0,0	0,0	1,3	2,6
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	1,8	3,8	5,0	1,3	0,0

Tab. 9. Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Turystyczno-wypoczynkowy	62,6	66,0	80,0	57,1	59,1	56,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	30,1	32,1	26,7	25,0	27,3	39,1
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	7,4	5,7	0,0	14,3	9,1	4,3
Zdrowotny (np. sanatorium)	8,6	9,4	6,7	10,7	4,5	13,0
Religijny	1,2	0,0	0,0	0,0	4,5	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	1,8	0,0	0,0	0,0	6,8	0,0

Tab. 10. Cele wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
Turystyczno-wypoczynkowy	62,6	70,0	62,0	38,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	30,1	24,0	33,0	30,8
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	7,4	14,0	4,0	7,7
Zdrowotny (np. sanatorium)	8,6	4,0	9,0	23,1
Religijny	1,2	0,0	2,0	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	1,8	2,0	1,0	7,7

III. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%)

W jaki sposób organizował(a) Pan(i) swoją podróż lub dwie najdłuższe podróże krajowe trwające co najmniej 5 dni? (Tylko jedna odpowiedź dla każdej podróży).

Tab. 11. Organizacja wyjazdów według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	4,9	10,4	1,0
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,7	13,4	15,6
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	85,9	83,6	87,5

Tab. 12. Organizacja wyjazdów według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	4,9	4,8	0,0	10,8	9,1	3,3	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,7	23,8	5,7	5,4	27,3	63,3	11,1
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	85,9	85,7	97,1	89,2	68,2	80,0	88,9

Tab. 13. Organizacja wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	4,9	3,8	0,0	6,3	5,3
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,7	23,1	35,0	7,6	13,2
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	85,9	64,6	65,0	88,6	92,1

Tab. 14. Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	4,9	5,7	0,0	7,1	4,5	4,3
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną, itp.	14,7	18,9	6,7	17,9	15,9	4,3
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	85,9	81,1	93,3	78,6	86,4	100,0

Tab. 15. Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	4,9	10,0	3,0	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,7	18,0	11,0	30,8
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	85,9	84,0	89,0	69,2

IV. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według terminu wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)

W jakim miesiącu 2012 r. zakończył(a) Pan(i) swoją podróż lub podróże obejmujące co najmniej 5 noclegów?

Tab. 16. Terminy² wyjazdu według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
Zima	17,8	17,9	17,7
Wiosna	12,3	13,4	11,5
Lato	81,6	83,6	80,2
Jesień	24,5	26,9	22,9

Tab. 17. Terminy wyjazdu według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Zima	17,8	14,3	22,9	10,8	27,3	13,3	22,2
Wiosna	12,3	0,0	17,1	2,7	13,6	23,3	16,7
Lato	81,6	90,5	88,6	89,2	68,2	86,7	50,0
Jesień	24,5	4,8	25,7	16,2	18,2	40,0	44,4

² Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Tab. 18. Terminy wyjazdu według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Zima	17,8	15,4	5,0	20,3	21,1
Wiosna	12,3	3,8	25,0	12,7	10,5
Lato	81,6	80,8	70,0	79,7	92,1
Jesień	24,5	15,4	30,0	26,6	23,7

Tab. 19. Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Zima	17,8	18,9	13,3	14,3	15,9	26,1
Wiosna	12,3	9,4	6,7	21,4	15,9	4,3
Lato	81,6	81,1	73,3	78,6	79,5	95,7
Jesień	24,5	13,2	40,0	28,6	34,1	17,4

Tab. 20. Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
Zima	17,8	24,0	15,0	15,4
Wiosna	12,3	14,0	11,0	15,4
Lato	81,6	82,0	83,0	69,2
Jesień	24,5	26,0	23,0	30,8

V. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%)

Jakie były główne cele Pana(i) podróży krajowych trwających do 4 dni (co najmniej z jednym noclegiem poza miejscowością zamieszkania)? (Wskazać tylko jeden cel dla każdej podróży).

Tab. 21. Cele wyjazdów według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
Turystyczno-wypoczynkowy	37,1	39,0	35,1
Odwiedziny u krewnych, znajomych	59,5	52,5	66,7
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,9	11,9	1,8
Religijny	2,6	0,0	5,3
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	4,3	3,4	5,3

Tab. 22. Cele wyjazdów według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Turystyczno-wypoczynkowy	37,1	62,5	45,5	20,8	38,9	21,4	27,3
Odwiedziny u krewnych, znajomych	59,5	43,8	57,6	62,5	61,1	71,4	63,6
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,9	0,0	3,0	16,7	11,1	7,1	0,0
Religijny	2,6	0,0	0,0	0,0	5,6	7,1	9,1
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	4,3	12,5	3,0	4,2	0,0	0,0	9,1

Tab. 23. Cele wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Turystyczno-wypoczynkowy	37,1	44,4	33,3	37,3	34,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	59,5	50,0	66,7	60,8	58,6
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,9	0,0	0,0	5,9	17,2
Religijny	2,6	5,6	0,0	0,0	6,9
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	4,3	5,6	5,8	3,9	3,4

Tab. 24. Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Turystyczno-wypoczynkowy	37,1	34,1	28,6	36,4	46,2	38,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	59,5	70,7	71,4	68,2	38,5	38,5
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,9	4,9	0,0	4,5	11,5	15,4
Religijny	2,6	2,4	0,0	4,5	3,8	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	6,3	0,0	7,1	4,5	7,7	7,7

Tab. 25. Cele wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
Turystyczno-wypoczynkowy	37,1	41,7	40,0	100,0
Odwiedziny u krewnych, znajomych	59,5	52,8	60,0	80,0
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,9	8,3	5,7	10,0
Religijny	2,6	2,8	2,9	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	4,3	2,8	4,3	10,0

VI. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%)

W jaki sposób organizował(a) Pan(i) swoje podróże trwające do 4 dni? (Wskazać tylko jeden sposób organizacji dla każdej podróży).

Tab. 26. Organizacja wyjazdów według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	Kobieta
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	1,7	1,7	1,8
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,1	13,6	10,5
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,8	84,7	93,0

Tab. 27. Organizacja wyjazdów według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	1,7	0,0	0,0	4,2	0,0	0,0	9,1
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,1	25,0	9,1	16,7	5,6	7,1	9,1
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,8	75,0	93,9	79,2	100,0	100,0	81,8

Tab. 28. Organizacja wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	1,7	0,0	0,0	3,9	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,1	27,8	0,0	7,8	17,2
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,8	72,2	100,0	90,2	89,7

Tab. 29. Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	1,7	2,4	0,0	0,0	3,8	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,1	12,2	7,1	9,1	15,4	15,4
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,8	87,8	92,9	95,5	84,6	84,6

Tab. 30. Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	1,7	2,8	1,4	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,1	16,7	11,4	0,0
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,8	83,3	90,0	100,0

VII. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według terminu wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)

W jakim miesiącu 2012 r. zakończył(a) Pan(i) swoją podróż lub podróże trwające do 4 dni?

Tab. 31. Terminy³ wyjazdu według płci

	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
Zima	28,4	27,1	29,8
Wiosna	33,6	32,2	35,1
Lato	63,8	62,7	64,9
Jesień	44,0	50,8	36,8

Tab. 32. Terminy wyjazdu według wieku

	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
Zima	28,4	6,3	24,2	41,7	33,3	35,7	27,3
Wiosna	33,6	31,3	27,3	33,3	44,4	50,0	18,2
Lato	63,8	75,0	75,8	62,5	44,4	57,1	54,5
Jesień	44,0	37,5	27,3	50,0	61,1	50,0	54,5

³ Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Tab. 33. Terminy wyjazdu według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe, gimnazjum	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
Zima	28,4	22,2	11,1	23,5	51,7
Wiosna	33,6	38,9	16,7	35,3	37,9
Lato	63,8	66,7	83,3	60,8	55,2
Jesień	44,0	27,8	44,4	41,2	58,6

Tab. 34. Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
Zima	28,4	26,8	28,6	45,5	23,1	15,4
Wiosna	33,6	26,8	42,9	36,4	30,8	46,2
Lato	63,8	65,9	64,3	63,6	69,2	46,2
Jesień	44,0	34,1	42,9	59,1	46,2	46,2

Tab. 35. Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	Zła
Zima	28,4	27,8	31,4	10,0
Wiosna	33,6	38,9	31,4	30,0
Lato	63,8	55,6	68,6	60,0
Jesień	44,0	41,7	44,3	50,0